

SLOVENEK

Inserati :

Enostop. petljevica (72 mm):
za enkrat 13 h
za dvakrat 11 "
za trikrat 9 "
za več ko trikrat 8 "
V reklamnih noticah stane
enostopna garmondvrsta
à 26 h. Pri večkratnem ob-
javljanju primeren popust.

Izhaja

vsak dan, izvemši nedelje
in praznike, ob pol 6. uri
popoldne.

Velja po pošti:
za celo leto naprej K 26.—
za pol leta " " 13.—
za četrt leta " " 6.50
za en mesec " " 2.20

V upravnishvu:
za celo leto naprej K 20.—
za pol leta " " 10.—
za četrt leta " " 5.—
za en mesec " " 1.70

Za pošilj. na dom 20 h na
mesec.

Posamezne štev. 10 h.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod iz
dvorišče nad tiskarno). — Rokopisi se
ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod

Upravišstvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2. —
Vsprejema naročnino, inserate in
reklamacije.
Upravišškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Državne podpore in vlada.

Dunaj, 12. dec. 1907.

Od prijateljske strani sem prejel okrožni-
ko županstva v Zagorju na Notranjskem, ka-
terto je razposlalo županstvom načrt prošnje
na vlado, naj ta tudi na Notranjsko, osobito pa
na politični okraj Postojna raztegne delokrog
komisije, ki je sestavljena pri osrednji vladi,
da v svrhu povzdige prouči gospodarske in
kulture razmere na Primorskem in v južnem
italijanskem delu Tirolske. Na vprašnje, ali so
umestne in potrebne take prošnje, odgovarjam
tukaj javno, ker stvar gotovo zanima širše
kroge prebivalstva.

Sedanja Beckova vlada je resno začela
proučevati razmere v Dalmaciji ter tudi že iz-
vrševati gospodarski program. Zakaj je vlada
to storila, je sinoči zopet baron Beck javno
povedal v zbornici. Ne motim se, ako trdim,
da so bili več ali manj merodajni enaki politi-
čni nagibi, ko je Beck 18. julija t. l. v prora-
čunski razpravi izgovoril naslednje besede:
»Nov duh naj poživi politično upravo, da kot
organ moderne gospodarske države pospešuje
produktivne moči ljudstva. . . . Zato hoče vlada
prebivalstvu v zaostalih krajih z državnimi
podporami ustvariti pogoje boljšega gos-
podarskega in socialnega obstanka. Za Dalma-
cijo se je že sestavil program. Enako akcijo
hočem pričeti za Primorsko in južni del Ti-
rolske. To je dolžnost države, da tudi s pod-
porami izvršuje misel izjednačujoče pravič-
nosti. Na drugi strani pa upam s to akcijo pre-
pričati prebivalstvo v teh krajih, da je avstrijska
država pravičen in skrben zavetnik«.

Z ozirom na to izjavo sem že v oktobru
izpraševal, ali in kje je dotična komisija in ka-
ko si misli svojo nalogo. Izvedel sem na naj-
kompetentnejših mestih, da je baron Beck v
istini naročil ces. namestništvoma in Trstu in
Inomostu, naj mu poročata, kako bi se mogle
povzdigniti gospodarske in kulturne razmere
v Primorju in na južnem Tirolskem. Tržaški
ces. namestnik je tudi že doposlal svoje poro-
čilo, katero pa je baron Beck vrnil z naroči-
lem, da se spopolni. Dalje je baron Beck že
pred tedni povabil k sebi primorske poslance
dr. Laginjo, Mandiča, Spinčiča itd., da jih, če
mogoče, pridobi za avstro-ogrsko pogodbo.
In pri tej priliki je ministrski predsednik po-
slancem pojasnil nameravano akcijo za Pri-
morsko, kar je prišlo tudi v javnost. To je
vse, kar se je doslej zgodilo v tem oziru. No-
ben primorski poslanec ne ve več, nego sem tu
omelil. Tudi ni še določeno, ali bo ta
nameravana komisija v ministrstvu ali pri na-
mestništvu v Trstu. Poslanci menijo, naj je ta

komisija pri namestništvu in naj so člani njeni
tudi okrajni glavarji, zastopniki deželnege od-
bora in pa dotični poslanci. Bil sem tudi pred
dnevi pri sekijskem načelniku, ki bode imel
vplivno besedo v tej komisiji. In ta gospod mi
je zaupal, da baron Beck resno misli na tako
akcijo, ko dobi malo več časa, a da je sedaj
tudi vprašanje še »v povojih«. Na moje vpra-
šanje, kako si misli vlada nalogo te komisije,
odgovori mi: »To je v prvi vrsti stvar dežel-
ne vlade in okrajnih glavarstev, deloma se-
veda tudi poslancev in drugih krajevnih fak-
torjev, da poročajo in nasvetujejo, kako bi se
v posameznih okrajih ali občinah moglo po-
vzdigniti gospodarsko blagostanje. V Istri so
v prvi vrsti potrebni zdrave pitne vode, gra-
diti boje treba nekaj cest, morda to ali drugo
železnico; vlada hoče izdatneje podpirati ži-
vinorejo in pogozdovanje Krasa. Na Goriškem
misli vlada v prvi vrsti na uravnavo Soče in
Vipavščice. In ta razna vprašanja bodo raz-
deljena resortnim ministrom, katerih strokov-
ni referentje bodo nekaki člani dotične komi-
sije.«

Torej komisije v pravem pomenu besede
ni nobene, ampak se bode vsa akcija — ako
zopet ne zaspil, — vršila normalnim potom.
Pač pa je upati, da bode vlada v bodoče, ka-
kor že za Dalmacijo v proračunu za leto 1908,
zahtevala višje kredite za povzdigo raznih
panog narodnega gospodarstva. In to obljubo
smo dobili tudi kranjski poslanci.

Toda, dragi rojaki, govörimo odkrito. Vsa
nameravana akcija je mogoča le s sodelovan-
jem deželnege odbora in zbora ter deželne
vlade. Brez teh faktorjev je vsaka akcija ne-
mogoča, izključena. Deželni zbor mora do-
voliti delne prispevke za razna podjetja. Deželni
zbor pa že šest let ne dela, ker se nekateri
gospodje protivijo volivni reformi. Še večjo
besedo pa bode pri nameravani akciji imela
deželna vlada. Sedaj pa Vas vprašam: **Ali
morete in hočete od politične uprave na
Kranjskem pričakovati, da bode podpirala
opravičene ljudske težnje? Jaz za mojo osebo
nimam niti najmanjšega upanja. Kakor na
Ruskem, smemo i mi reči: Car je daleko, a
Bog je visoko! Ali ni največji škandal, ali ni
nezaslišano in nečuvno, da deželna vlada
kranjska niti ne pošlje svojih poročil na Dunaj
o toči, povodnji in drugih uimah, akoravno je
vsled posredovanja poslancev že dne 28. no-
vembra dobila pogan na povelje barona
Becka! Take nemarnosti in — čemu bi mol-
čali — nagajivosti ne najdete v nobeni deželi!**
In od take deželne vlade pričakujete pomoči,
ki se ne zmeni za ljudske potrebe, niti za
nujne prošnje ljudskih zastopnikov. In kaj naj
rečem o nekaterih gospodih okrajnih glavar-
jih, ki Vam odgovarjajo, da ob toči in drugih
vremenskih nezdah kmetje vedno več vpi-
jejo, nego je treba, ali celo zapijo državne pod-

pore itd. Ko sem koncem avgusta ali začet-
kom septembra v Postojni prosil bivšega g.
okrajnega glavarja, naj topla priporoča proš-
nje za državno podporo, rekel mi je odkrito:
»Priporočal bodem podporo vsled toče le za
občine Smerje, Vremski Britof, Gor. Vreme
in Famlje.« Treba je bilo novih korakov v
Ljubljani in na Dunaju, da stvar sploh ni za-
spala. Vendar pa vse prošnje in naši nujni
predlogi leže tedne in mesece na polici dežel-
ne vlade v Ljubljani. In kaj more in hoče,
prosim Vas, storiti okrajno glavarstvo za po-
vzdigo gospodarskih razmer, ako pusti ležati
neredne najnujnejše akte mesece in mesece.
Navedel bi lahko kopico vzgledov. In ljudje
so še tako otročje naivni, da jim bodo ti gos-
podje na Krasu napravili rajске zelenice.
Vendar pa kranjski poslanci S. L. S. tudi te
prilike nečemo zamuditi, zato smo izročili g.
ministrskemu predsedniku baronu Becku na-
slednjo spomenico:

»Podpisani kranjski državni poslanci iz-
ročje Vam naslednjo spomenico, katero blago-
volite po možnosti uvaževati:

Letošnje poletje so na Kranjskem toča,
povodnji, požari, suša, črv in druge nesreče
zadele prebivalstvo. Posebno revnejši sloji
bridko občutijo letošnje slabo letino in po-
manjkanje krme za živino. V mnogih krajih je
že sedaj nastala resnična beda. Mnogi rev-
nejši posestniki so že ali bodo žal v kratkem
prisiljeni prodajati vprežno živino, ker je ne
morejo prezimiti. Tudi živež morajo mnogi
kmetje, koder je pobila toča, že sedaj kupovati
ter se še bolj zadolžiti.

Z ozirom na ta žalostna dejstva so podpi-
sani od 25. junja sem vložili nad 30 nujnih
predlogov, v katerih pozivljajo vlado, naj
vsem po toči, suši, črvu, povodnji in drugih
uimah oškodovanim občinam, ki so imenoma
naštete, dovolj izdatne državne podpore. Opo-
zarjamo Vašo ekscelenco še posebe na dva
nujna predloga posl. Žitnika, Pogačnika, dr.
Šusteršiča, Povšeta, dr. Kreka in tovarišev, ki
prosijo izdatne in nagle državne podpore, s
katero naj bi se omogočil cenejši nakup krme
za one kraje, koder sta črv in suša uničila
seno in otavo, osobito pa v nekaterih notranjs-
kih občinah na Krasu.

Z največjim obžalovanjem in začudenjem
pa izvemo, da osrednja vlada do danes ni
mogla določiti izdatnejših podpor vsled opisanih
vremenskih nezdoh, ker deželna vlada v
Ljubljani ni še doposlala svojih poročil o po-
škodbah in pomanjkanju krme ter nasvetov
glede na podpore za posamezne občine. Pro-
simo torej Vašo ekscelenco, da takoj zahteva
potrebna poročila ter nakaže izdatne pod-
pore.

Dalje namerava vlada, kakor čujemo, po
posebni komisiji proučevati gospodarske in
kulturne razmere na Primorskem in v južnem

italijanskem delu Tirolske ter v povzdigo bla-
gostanja prebivalstva pričeti potrebno akcijo,
kakor se je pričela že za Dalmacijo. Ker so
gospodarske in kulturne razmere na Kranjs-
kem, osobito pa v postojnskem okraju po-
polnoma enake, kakor v sosednjih primorskih
pokrajinah, naj bi imenovana ministrska komi-
sija raztegnila svojo akcijo tudi na Kranjsko
ali vsaj na postojnski okraj.«

Storili smo poslanci tudi ta korak. Ako
ne pomaga, potem uporabimo druga sredstva.
Po vsem tem je jasno, da je škoda za stroške,
ki jih ima g. Fatur v Zagorju z razposiljanjem
dotičnih prošelj, ki bodo ali v Postojni ali pa
v Ljubljani izginile v prahu arhivov. Če pa že
hočejo županstva motiti drago spanje vladnih
gospodov s prošnjami, potem pa naj si jih
naroče pri solidnejši tvrdki ali pa naj jih sami
sestavijo. To, kar kroži sedaj po Notranjskem,
ni nobena prošnja, ker niti ne pove, kaj hoče
in kaj bi bilo potrebno za posamezno občino.
Kdor torej podpiše to prošnjo in jo odpošlje
okrajnemu glavarstvu v Postojno, ne bode
rešil, pa tudi ne izdal domovine. Sicer pa ste
obe naši »Kmečki zvezi« že poleti sestavili
vsopred najnujnejših kulturnih del za postojn-
jinsko okrajno glavarstvo. Ta dela so v teku
ali pridejo na vrsto, ko prične delovati deželni
zbor. Pripomnim še, da je svojčas tudi dežel-
ni odbor sestavil in vladi predložil obširen
program kulturnih del, za katera treba okro-
glo 12 milijonov kron. Delajmo torej vsak na
svojem mestu za povzdigo gmotnega in du-
ševnega blagostanja našega prebivalstva. Tr-
kajmo in kričimo, morda se zbude gospodje
v palači deželne vlade in pri okrajnih glavar-
stvih.

Poslanec Žitnik.

Državni zbor.

Dunaj, 15. decembra.

Drugo branje pogodbe.

Stvar postaja že smešna. Včeraj naj bi
vaški prerok stopil v zbornico ter si ogledal
to komedijo. Prijel bi se za glavo ter zakli-
cal: »Torej to je avstrijski parlament, ki nam
kuje postave! Mi v vaški gostilni smo pač
modrejši!«

Na vzišenem stolu sedi predsednik, od
časa do časa gleda na svoj kronometer ali pa
zdeha v pesti. Na njegovi desnici sedi zbor-
nični uradnik Kupka, ki nekaj soštevja na poli
papirja ter nevoljno mrmra v zaduhli, suhi
zrak, ki v plasteh leži v dvorani. Oglašeni
je namreč določeno število govornikov, ki
hočejo na vsak način govoriti, kakor so do-
ločili višji bogovi v skupnem svetu. Cesar-
ski svetnik Kupka pa ima prijetno nalogo, da
lovi določene govornike po zbornici, hodni-
kih, v restavraciji in drugod. Ko vjame enega
za rokav ali frak, vpraša ga, koliko ur misli

LISZK.

Zelena zastava

Angleški spisal C. Doyle.

(Dalje.)

Bilo je nekega jutra meseca marca na
vzhodnem robu nubijske puščave. Solnce še
ni izšlo; toda na lahko je že zažarelo nebo
do zonita in dolgi, morski pas se je razgrin-
jal kakor rožnat trak okoli obzorja. Od obale
se razprostirale žalostne, peščene plan-
jave, na gosto posejane z mizozo in pisa-
nim trnjem. Niti eno drevo ni motilo enolič-
nosti te velikanske puščave. Temna, motna
barva grmičevja in rumena barva peska sta
bili edini barvi; samo v oddaljenosti se je
zdelo, da se razprostira proga belega ka-
menja okoli predgorja. Toda ko se je popot-
nik približal, je videl, da to ni bilo kamenje
ampak bele kosti pobite armade. S svojo
temno barvo, grčavim, pritlikovim grmovjem,
s svojo suho, nerodovito zemljo, kjer človeka
spreletava kakor smrtna zóna, je bila res
tudi dežela mör.

Kakih osem ali deset milj v notranjosti
se je valovita planjava začela vzpenjati
vedno bolj strmo in nazadnje se je končala
v krivi črti od severa proti jugu in se v eni
točki povzpela v fantastičen vrh. Na njego-
vem vrhuncu so stali tisto marčno jutro trije
arabski poglavarji — šejk Kadra iz Hadendowa,
Moussa Wad Aburhegel, ki je vodil

berberske dervise, in Hamid Wad Hussein, ki
je prišel proti severu s svojo vojsko iz bag-
garske dežele. Vsi trije so se pravkar dvignili
s svojih preprog, kjer so molili in gledali in se
nagibali v daljavo s svojimi divjimi, visoko-
nosnimi obrabi, da pregledajo planjavo, kolik-
or je ni zakrivala megla, ki je ležala po njej.

Redeči solčni rob se je zdaj vzdigoval
nad daljnim morjem in cela obala je odse-
vala svetlo rumeno v nasprotju s temnomodro
barvo okrog nje. Na enem kraju se je razpro-
stiral kup hiš z belimi stenami, ki se je videl
v daljavi samo kakor točka; štirje majhni
čolni, ki so ležali tam daleč, so naznanjali, da
so tam tri desetisočglave armade Njenega Ve-
ličanstva in admiralovala ladja. Toda arabski
poglavari niso strmeli niti na daljno mesto
niti na velike ladje, niti na usodne, bele kosti,
ki so se svetile pod njimi po planoti. Dve milj
od onega kraja, kjer so stali, med mizozo in
peščenimi griči, je bil zaznamovan velik pa-
ralelogram s štirimi v zemljo vtaknjenimi
grmi. Iz njega se je vzdigovalo nekoliko tu-
catov majhnih, modrih dimastih oblačkov v
tibi, jutranji zrak; včasih se je zaslišalo iz
njega globoko, zmešano mrmranje, človeški
glasovi in glasovi velblodov združeni v šu-
menju žuželk.

»Nevrniki so si skuhalih zajutrek.« je re-
kel baggarski poglavar in si senčil oči s svojo
rujavo, kitasto roko. »Spali so gotovo prav
malo; kajti Hamid in kakih sto njegovih ljudi
so streljali na nje, od kar je izšel mesec.«

»Ravno tako se je godilo tem.« je odgo-
voril šejk Kadra in pokazal z zataknjenim
mečem proti staremu bojnemu polju. Tudi oni
so imeli podnevi malo vode in malo miru po-

noči in izgubili so pogum, predno so jim zrl
prorokovi sinovi iz oči v oči. Takrat se je na-
pil krvi ta-le meč in zopet se bo, predno pre-
potuje solnce od morja do tega griča.«

»Toda to so pač drugi ljudje.« je pripom-
nil berberski derviš. No, sicer vem, da nam
jih je izročil Alah v naše pesti, vendar pa je
mogoče, da se bodo ti možje z velikimi klo-
buki hrabreje borili nego prokleti Egipčani.«

»Prosi Alaha, da bi bilo tako.« je zavpil
divji Baggarec in njegove črne oči so se mu
zasvetile. Saj nisem pripeljal sedemsto mož
z reke k obali, da bi lovili ženske. Glej, brat,
postavljajo se že v bojno črto.«

Z daljne planote se je zaslišala fanfara,
ki je dajala znamenja. Istočasno so vrsto gr-
mov na eni strani pometali na tla ali pa poho-
dili in mala vojska se je začela počasi pomi-
kati med njimi po planoti. Ko so prišli na od-
prto planoto, so se uvrstili in poševni solčni
žarki so se odbijali od bajonetov in puškinih
cevi, ko so se vrste razklenile, da so prišli
vse velike čelade iz plutovine v edino dolgo,
belo črto. Dvoje rdečih prog je žarelo na vsa-
ki strani četerokotnika, je ponekod na robu
so bili vojščaki v temnorneni khaki-obleki,
ki se komaj razločuje od peska v puščavi.
Znotraj bojne črte je bila velika množica vel-
blodov in mul, ki so nesle tovore in potreb-
ščine za ranjence. Zunaj je jezdila na vsakem
krilu svetla skupina konjenikov in spredaj se
je počasi pomikala redka vrsta pešcev na ko-
njih po grmičevja polni planoti in se ustavljala
pri vsaki stvari, ki je molela iz tal, in se
oprezno ozirala naokoli, kakor ljudje, ki mo-
rajo stopati med kostmi onih, ki so bili pred
njimi tu.

Trije poglavari so bili še vedno na griču
in gledali z lačnimi očmi in stisnjenimi ustni-
cami na temno, z jeklom okovano točko.

»Ti prihajajo počasneje nego Egipčani,« je
mrmral zase šejk iz Hadendowasa.

»Da ovidejo mogoče tudi počasneje,
brat,« je mrmral derviš. »Toda veliko jih pa
ni — k večjemu tri tisoč.«

»In nas je deset tisoč s prorokovo roko
na naših sulicah in njegovimi besedami na
naši zastavi. Poglej njih poglavarja, kako
jezdijo na desnici in gleda na nas s steklom,
s katerim se vidi na daljavo! Mogoče vidi
tudi to!«

Arabec je pomahal z mečem proti ma-
lemu oddelku konjenice, ki je jezdila pred čve-
terokotnikom.

»Glej, prikazuje,« je zavpil derviš; »a po-
glej tam one na robu, kako se sklanjajo in
vzpensajo. Ha! Pri proroku, saj sem si
misllil.«

Ko je še govoril, se je pokadilo malo na
robu in sedem funtov težka granata se je raz-
počila z močnim kovinskim zvokom ravno
nad njihovimi glavami. Deli granate so od-
bili koščke rdečih skal okol njih).

»Bismillah!« (v božjem imenu) je zakričal
Hadendowa, »ako nese top tako daleč, lahko
tudi naši odgovore. Jezdi na levo, Monssa,
in reci Ben Aliju, da naj odere Egipčane, ako
ne morejo zadeti onega čilja. In ti, Hamid,
na desno in poskrbi, da bo ležalo onih tri ti-
soč mož prav v strugi, ki smo jo izbrali.
Ostali pa naj bobnajo in pokažejo prorokovo
zastavo; kajti pri črnem kamenu (svetinja v
Meki), njih sulice bodo še danes site krvi,
predno zopet ugledajo zvezde.

Najnovije.

Saška kraljica vdova umrla.

Draždanae, 16. decembra. Umrla je saška kraljica vdova Karolina.

Obsojeni poslanci druge ruske gosudarstvene dume.

Peterburg, 16. decembra. Med poslanci ruske gosudarstvene dume, ki so bili obsojeni na petletno prisilno delo, se nahaja tudi voditelj socialnodemokratske stranke Zeretelli.

Razprava zaradi predaje Port Arturja.

Peterburg, 16. decembra. Med večerajšjo razpravo je bil zaslišan glavni poveljnik kvantunske artiljerije general Bjeley. Priča je dalje časa govorila proti generalu Focku, ki je zahteval, naj general Bjeley predloži pismene dokaze.

Kuga.

Orleansville, 16. decembra. V teneškem pristanišču sta konstatirana dva slučaja kuge.

Grki napadli Kucovlahe.

Carigrad, 16. decembra. Grška četa močna 80 mož je napadla ponoči 7. t. m. kucovlaško pastirsko naselbino Topiani v solunskem vilajetu. Ranjenih je več pastirjev in uničen del črede.

Protiv knezu Georgiadesu.

Carigrad, 16. decembra. Samoški senat je izročil turški komisiji obširen spis, ki očita knezu Georgiadesu, da hoče absolutno vladati. Izjavlja, da se ne morajo sporazumeti s knezom.

Vtis Sarafovega umora v Carigradu.

Carigrad, 16. decembra. Umor Sarafova in Garvanovosa je napravil tudi tu velik vtis. Sodijo, da zaradi nesloge med makedonskimi voditelji lažje pomire Makedonijo.

Turki nakupujejo ogrske konje.

Carigrad, 16. decembra. Turško vojno ministrstvo je sklenilo pogodbo, da nakupi za gardni polk 300 ogrskih konj.

Srbi proti bolgarskim četam.

Carigrad, 16. decembra. Srbsko poslaništvo je predložilo zastopstvom veljavstij nadaljevanje spisov o postopanju bolgarskih čet v skopljskem in monastirskem vilajetu. V 33 slučajih je podrobno opisano delovanje bolgarskih čet, ki obstoji iz bolgarskih vojakov in častnikov. Navedenih je 27 umorov, mnogo ranitev, odvedb in požarov.

Angleška mornarica.

London, 16. decembra. Prvi lord admiralitete Tweedmouth je naglašal v svojem govoru ob slavnosti v Liverpoolu, da mora biti angleško brodogradništvo v premoči na morju. Vlada pa nima namena, da napade kako drugo državo.

Stavka tržaških pristaniških delavcev.

Trst, 16. decembra. Včeraj sta bila glede na stavko pristaniških delavcev dva shoda. Na shodu v »Teatro Fenice« se zborovali stavkujoči pristaniški delavci. Govoril je na shodu zastopnik dunajske osrednje zveze, ki je obljubil stavkujočim podporo zveze kakor tudi podporo mednarodne zveze v Hamburgu. Sklenili so soglasno, da nadaljujejo stavko. Na shodu v »Narodnem domu« je zborovala N. D. O., ki so sklenili, da se tudi za naprej ne pridružijo stavki. Stavkino stanje ostane neizpremenjeno. Društvo delodajalcev je sklenilo, da se ne pogaja prej s stavkujočimi, dokler ne prično zopet delati.

Sporazumljenje portugalskih nacionalistov z ministrskim predsednikom.

Lizabona, 16. dec. Nacionalisti so se sporazumeli z ministrskim predsednikom Francoskom o skupnem postopanju pri prihodnjih volitvah.

Protiv anarhistom in zarotnikom v Črni gori.

Cetinje, 16. decembra. Uradni list objavlja po skupščini sklenjeno postavo o ustanovitvi sodišča protiv anarhističnim zločinom in protiv zarotam.

Slovanski kongresi.

Peterburg, 16. decembra. »Novo Vreme« objavlja zapisnik o posvetovanjih slovanskih državnih poslancev v avstrijski zbornici glede na organizacijski načrt slovanskega kongresa. Sklenilo se je, da se morajo obdelati tla za kongres med vsemi avstrijskimi Slovani. Zato je potrebno, da se pridružijo akciji tudi Poljaki in Rusini. Shodi morajo imeti zgolj kulturno in ne političnega značaja. Skliče naj ga zasebna korporacija. Peterburški napredni krogi so zadovoljni z mislijo.

Tatvine orožja v Rusiji.

Moskva, 16. decembra. V tukajšnji Molkinovi tvornici orožja je bilo zadnje čase sem ukradenega veliko orožja.

Francoski tvorničarji ruski vladi.

Peterburg, 16. decembra. Francoski tvorničarji v pietrovski guberniji so vložili prošnjo, da naj bi ruska vlada ne delala zaprek pri nastavljanju uradnikov inozemcev.

Morilec med porotniki.

Jelizabetgrad, 16. decembra. Med sodno razpravo zaradi zastrupljenja neke ženske so v veliko presenečenje zapazili med porotniki glavnega obdolženca, ki so ga seveda takoj zaprli.

Za punčko iz cunj v smrt.

Bellinzona, 16. decembra. Desetletni Henrieti Haupt je padla punčka iz cunj

v prepad. Deklica je hitela v prepad za punčko, a ni mogla nazaj in je zmrla v prepadu. Mrtva deklica je držala punčko pritisnjeno na prsi v zmrzjenih ročicah.

Sarafovov morilec prijet?

Sofija, 16. decembra. Govori se, da so prijeli orožnik Sarafovega morilca v okoličih rilskega samostana.

Križa v društvu za nemško mornarico.

Berolin, 16. decembra. Predsednik nemškega mornariškega društva knez Salm, sklicuje odborovo sejo 18. t. m., na kateri se bo razpravljalo o stališču glede na imenovanje novega odbora društvene bavarske deželne zveze in o sklicanju izrednega občnega zbora. Častno predsedstvo regenburške krajevnne skupine je odložil knez Thurn Taxis. Ni verjetno, da se bavarska zveza ohrani čez 29. t. m. Tudi v Berlinu odstopajo člani.

Francoski orožniški stotnik goljuf.

Paris, 16. decembra. V Limogosu so zaprli francoskega orožniškega stotnika Chappelle, ki je ogoljufal nad 15 oseb za več kakor 10.000 frankov in zapravil denar s svojo ljubimko.

Za splošno volilno pravico na Hrvaškem.

Zagreb, 16. decembra. Kongregacija stolice Lika Krbava je sklenila, da uroži na novoizvoljeni hrvaški sabor petico, ki zahteva, da se naj razveljavi sedanja pogodba z Ogrsko in da naj se dela za uvedbo splošne volilne pravice.

Blankini o razpustu hrvaškega sabora.

Zagreb, 16. decembra. »Agrar Tagblatt« objavlja o razpustu hrvaškega sabora: »Razpust sabora je bil dogovorjen, a škoval Hrvatov ne bo. Sabor ni bil nespodoben za delo. Samo s sedanjo vlado ne more delati. Banove spletke ostanejo neuspešne. Dokler hrvaška vlada ne prizna pravice Hrvaške sporazumno z avstrijsko vlado, ne prenehajo hrvaški poslanci z bojem v ogrskem in avstrijskem državnem zboru. Hrvaški poslanci v Avstriji so solidarni s svojimi tovariši onstran Litve. Avstrijski vladi zato ne dovolijo ne proračuna in ne pogodbe, dokler ni rešeno hrvaško vprašanje. Pri sedanjih volitvah v hrvaški sabor nimajo Mažarom prijazne stranke nikakega upanja na uspeh. Blankini želi, da bi se združila hrvaško-srbska koalicija in Starčevićeva stranka proti skupnemu nasprotniku.

O delni krizi v Beckovem ministrstvu.

Praga, 16. decembra. »Narodni Listy« poročajo o krizi: Najnovejša delna kriza v Beckovem ministrstvu se z ozirom na cesarja, ki želi počitka, zavleče najbrže čez božične čete ne čez noveletne praznike. Jasno je pa že zdaj, da bo mesto nemškega ministra krajana Peschke zasedel kdo drugi. Za Peschkovo dedščino se pa oglašajo kandidati že zdaj. Ni pa gotovo, če postane nemški minister krajan kak poslanec iz Sudetov. Imenujeta se kot kandidata za nemško ministrstvo poslanec dr. Sylvester in dr. Pergelt. »Narodni Listy« zahtevajo za Čehe tri ministre, kar se ni zgodilo, ko sta odstopila dr. Pacak in dr. Foft in za kar naj se češki poslanci potegnejo zdaj, ko si je pri pogodbi pridobila češka delegacija usluge, iz katerih naj izvajata posledice vlada in država. »Slovanska korespondenca« objavlja pismo poslanca prof. Hraskega, ki izjavlja, da je pisal 13. decembra načelniku svojega kluba dr. Kramaru, da ne glasuje za pogodbo, ker smatra glasovanje za zaupnico vladi, kar pa ne more, ker vlada ne izpolni svojih navadnih dolžnostij Čehom in zato tudi ni nastopil kot govornik v glavni razpravi.

Praški shod o pruskem nasilstvu proti Poljakom.

Praga, 16. decembra. V Kraljevih Vinohradih pri Pragi se je vršil včeraj shod, ki so ga sklicali praški Poljaki. Na shodu so bile zastopane vse češke politične stranke in lvovska državna poslanca dr. Soukup in Hudec. Shod odpravi docent češkega vseučilišča dr. Maršal, ki govori o zgodovinskem boju Poljakov proti pomemčevanju. Ostro obsoja posl. Hudec prusko vlado. Dr. Soukup pravi, Poljake ne zatirajo le v Nemčiji, marveč tudi v Rusiji. Govornik obsoja brutalno mažarsko nasilstvo nasproti trem milijonom Slovkov. Rusin dr. Novikov pravi, da vidijo zdaj Poljaki, kaj da se pravi zatirati narod. Poljaki naj zato v Galiciji prenehajo z uničevalnim bojem proti Rusinom. Govorili so nato zastopniki mlado- in staročehov, čeških radikalcev in socialnih demokratov. Vsi govorniki obsojajo prusko nasilstvo in izražajo simpatije Poljakom. V imenu poljske mladine sta govorila dijak Arzcinski in Bucziwski. Govoril je tudi filozofske fakultete profesor Wiederle. Shod je sprejel ostro resolucijo proti pruskemu nasilstvu.

Nove ruske ječe.

Peterburg, 16. decembra. Za nove ječe v Blagovečensku zahtevajo 420.000, za Otum 240.000 rubljev. Nadalnje kredite pa zahtevajo za dopolnitev ječ v Batumu, CeljabinSKU, Savolku in Elizabetgradu.

Dumino odposlaništvo in car.

Peterburg, 16. dec. Sprejem dumine deputacije pri carju so odgodili za negotov čas.

Odpotovanje dumnih poslancev.

Peterburg, 16. decembra. Mnogo poslancev dume zapusti Peterburg med 15. in 28. decembrom, da se udeležijo volitev v krajevne zavode. Povrnejo se nazaj sredi februarja, vsled česar ne rešijo preje proračuna za leto 1908.

Dopust moskovskega glavarja.

Moskva, 16. decembra. Moskovski glavar Reinboh se s svojega dopusta najbrže

več ne povrne, ker ni preprečil napada na generalnega gubernatorja Hirschelmana.

Napad na samostan.

Moskva, 16. decembra. Med božjo službo v vedinskem samostanu so napadli roparji med nočno službo božjo cerkev, oropali pušce in ustrelili nekega 70letnega vpočojenega polkovnika.

Malverzacije na Transbajkalski železnici.

Peterburg, 16. decembra. Preiskovalna komisija je dognala, da je bilo poneverjenih na Transbajkalski železnici več milijonov rubljev. Izginili so kar celi tovorni vlaki. V poneverjenja so zapleteni tudi visoki uradniki ruskega železniškega ministrstva.

»Novo Vreme« protiv Nemčiji.

Peterburg, 16. decembra. »Novo Vreme« objavlja članek, v katerem razpravlja o obmejnih sporih med Turki in Perzi. List trdi, da stremi Nemčija k Perzijskemu zalivu in da zato dela na omejitve ruskega in angleškega vpliva v Perziji ter hujska Turčijo proti Perziji. Zahteva, naj v tej zadevi nastopita Angleška in Rusija v Carigradu proti onim, ki delajo komedijo za pruskega kralja.

Križevški uniatški škof protiv dr. Rojcu.

Zagreb, 16. decembra. Križevški uniatški škof Drohobecki je vložil tožbo zaradi razžaljenja časti proti ravnatelju zagrebškega konservatorija dr. Antonu Rojcu, bratu bivšega sekčnega načelnika za uk in bogočastje. Dr. Rojč je namreč pozval škofa, da naj odstopi kot častni predsednik konservatorija ali naj pa njega toži. V razpravi je dr. Rojčev zagovornik trdil, da je pripadal Drohobecki koaliciji, a jo zapustil, ko je bila predložena službena pragmatika, vsled česar je očital dr. Rojcu škofu izdajalstvo. Dr. Hinkovič je zahteval, da naj zaslišijo več hrvaških in ogrskih poslancev, kar je sodišče dopustilo.

Železniška nesreča.

Olomuc, 16. decembra. Včeraj ob pol 12. uri dopoldne sta trčila dva tovorna vlaka na progi Olomuc-Kostelec. Ranjena sta strojevodja in uradnik Stralul. Olomuškega postajenačelnika, ki je kriv nesreče, so suspendirali.

Otročja pisma Miklavžu.

Washington, 16. decembra. Vsem severoamerikskim poštam se je letos ukazalo, da morajo vsa pisma naslovljena na Miklavža in »kristkindla« nakazati dobrodušnim društvom in jih ne več pošiljati nazaj, kakor do zdaj. V Severni Ameriki je došlo dozdej vsako leto 100.000 takih pisem.

NOTRANJE POLITIČNI POLOŽAJ V NAŠI MONARHIJI.

Za predsednika ogrske delegacije bo izvoljen grof Batthyany. — Šleski deželni predsednik dr. Heindol postane moravski namestnik, šlezjski deželni predsednik postane dvorni svetnik grof Maks Coudenhove. — Trgovinski minister dr. Fiedler je obljubil, da polagoma pomnoži število poljskih uradnikov v trgovinskem ministrstvu. Za saniranje deželnih financ namerava vlada dati na razpolago 25 milijonov kron. Povišati pa namerava zato davek na žganje. — Podčastniki po poklicu so vposlali iz 23 garnizij peticije za izboljšanje položaja državnim poslancem. — Protiv katoliškemu shodu avstrijskih katolicov so čutili potrebo, da protestirajo, učitelji nižjeavstrijske deželne učiteljske zveze. Na češki tehniki je pa besedičl vođen protest protiv dr. Luegerju rektor prof. Nowotny. — Praški kardinal nadškof Skrbensky je izdal pismo, v katerem naglašajo potrebo, da se organizira kat. ljudstvo in pozivlja duhovnike, naj se posvete ljudski organizaciji. — Tudi v prvem razredu so zmagali pri brnških občinskih volitvah Nemci. — Ogrski hnovedški minister namerava odstopiti. Sledil mu bo podmaršal Hoffmann. — V ogrskem državnem zboru je v soboto odgovoril Wekerle na interpelacije. Med drugim se je zahvalil Becku, ki je naglašal v avstrijski zbornici, da želi z Ogrsko dobrih razmer. Rekel je, da hoče izposlovati garancije, da se bodo v avstrijski zbornici takoj zavrnili napadi na Mažare. — Med sejami delegacij na Dunaju bo imel ogrsko-hrvaški državni zbor nekaj sej. — Nove volitve za hrvaški sabor bodo meseca januarja. — Protiv bivšim hrvaškimi poslancem je vloženi več tožb zaradi razžaljenja časti.

Spopadi med poljskimi in maloruskimi dijaki povodom imatrikulacije.

Na vseučilišču v Lvovu je prišlo 14. t. m. pri imatrikulaciji do spopadov med poljskimi in maloruskimi dijaki. Ko so bili popolnoma mirno imatrikulirani slušatelji bogoslovja, je neki maloruski pravnik prečital protest protiv obliki, v kateri so storili obljubo maloruski slušatelji. Maloruski dijaki so zapustili narodne pesmi in dvignili svoje palice. Radi tega so jih poljski dijaki izrinili iz dvorane. V spopadu so bili ranjeni štirje poljski in trije maloruski dijaki. Maloruski dijaki so zapustili vseučilišče prepevaje narodne pesmi. Nato se je imatrikulacija mirno nadaljevala.

Lvov, 14. decembra. Ob 2. uri popoldne je bila dovršena imatrikulacija juridične, medicinske in filozofične fakultete.

ZVEZA MED AGRARCI.

Nemške svobodomiselnne stranke so med sabo čisto razdejanje. To se je pokazalo posebno med agrarci, ki so kar naenkrat stopili v nasprotje protiv svojemu lastnemu ministru. Knez Auersperg je bil Krütznerja pripravil do tega, da je predlagal poimensko glasovanje pred začetkom specialne debate o nagodbi, in to je naredilo popolno zmedo v Peschkovem klubu. Nakrat vladna stranka ni vedela, ali obstruirati protiv svojemu ministru ali ne. Nazadnje so se pa zedinili agrarci edino le zato,

da ne izgube svojega ministra, sicer pa traja zmeda med njimi dalje. Zdej se vidi, zakaj je Beck ravno dva agrarce naredil za ministrarjaka: da mu niso češki in nemški agrarci mogli razbiti nagodbe. »Reichspost« protestira proti Peschki, ki je v pismu do Nemcev v Gabloncu priporočal zedinjenje vseh Nemcev brez razlike strank po mestih. Krščansko-socialno glasilo ugovarja ministru, da bi interesi liberalcev bili tudi interesi Nemcev.

SLÓVANSKI SHOD.

»Ruskoje Znamja« priporoča, da naj moskovsko »slavjanskoje blagotvornostno občestvo« skliče slovanski shod. Ni mu všeč, da ga sklicuje vlada. Kakor poročajo listi, je odeski milijonar Borzenko dal Stolypinu 100 tisoč rubljev, da se iz obresti te glavnice prireajo slovanski shodi. Francoz Leroix Beau-lieu odreja Rusiji pravico sklicevati slovanske shode, dokler ni izvedla konstitucije.

ROPARSKI NAPAD NA VLAK.

Tiflis, 14. decembra. (Peterb. brz. ag.) Šestdeset mož močna banda je provzročila, da je poštni vlak na Karsovi železnici skočil s tira. Dve lokomotive ste padli čez nasip, poštni voz, dva voza s prtljago in voz za stražo so se razbili. Roparji so streljali na vlak in vrgli osem bomb, od teh jih je pet eksplodiralo. Straža je roparje prepodila, pri tem so bili štiri roparji ubiti. Od železniškega osebja je bilo pet mož ranjenih.

SAMOSTANSKA NASELBINA ZAŽGANA.

Carigrad, 14. decembra. Neka rumunska brzjavka pravi, da so Grki zažgali samostansko naselbino v Potonji na otoku Tasos, ki pripada rumunskemu samostanu na gori Atos. Podrobnosti manjkajo.

VELIKE VAJE ANGLEŠKE BOJNE MORNARICE

bodo okoli novega leta v Severnem morju. Sodelovalo bo 8 admiralov in 100 bojnih ladij.

MORNARIŠKO DRUŠTVO NA NEMŠKEM.

S posebnim veseljem je nemški cesar Viljem podpiral ustanovitev mornariškega društva, ki si je stavilo namen, da vzbuja povsod zanimanje za mornarico nemške države, da nabira doneske zanj in podpira tehnični napredek. Ta »Flottenverein« je pa začel uganjati politično agitacijo in je pri zadnjih volitvah nastopil celo z oklici proti Centru. Predsednik general Keim je organizacijo društva porabil za agitacijo za liberalno stranko in razkričal, da noben član »Flottenvereina« ne sme voliti s »protinarodnim« Centrom. Ker ta agitacija ni ponehala, je protektor bavarske deželne sekcije mornariškega društva, princ Ruprecht zahteval, da se več ne voli na čelo general Keim. Pri zadnjem občnem zboru so pa vkljub temu izvolili zopet Keima, in vsled tega je princ Ruprecht odlozil protektorat in izstopil iz društva. Sledilo mu je mnogo odličnih oseb. Cesar Viljem zdaj lahko premišljuje, kako stališče ima on zavzeti proti društvu, ki hujska proti Centru in katoličanom.

Dnevne novice.

— **Protí politiki dalmatinskih poslancev.** Občinski zastop v Veli Luki (Valle grande) na otoku Korčuli je poslal ministrskemu predsedniku Becku brzjavko, v kateri ga zahvaljuje za njegov nastop v korist zanemarjeni Dalmaciji in ga prosi, naj še dalje pospešuje gospodarstvo dežele. Občinska računa na to, da bodo ministrskega predsednika pri tem podpirali tudi dalmatinski poslanci. Enako izjavo je poslal tudi občinski zastop v Lastovem (Lagosta). »Balkan« izvedevši za to poslednjo izjavo, se je tako raztužil, da je prinesel to vest v črnem robu kakor mrtvaško oznanilo. Pripominja, da bo imena vseh občinskih svetnikov lastovskih priobčil »na vječnu uspomenu, kao što i ovaj junački sramotni telegram priobčujemo na posebnom mjestu«. Zdi se pa, da občinska zastopa v Lastovem in Veli Luki nista osamljena in da je še mnogo občin, ki žele plodnega gospodarskega dela v korist deželi.

— **Osebné vestí.** Za deželnovaldna tajnika sta imenovana gv. okrajni komisar dr. Anton Pilshofer v Novem mestu in dr. Friderik Mathias v Ljubljani. — Učitelj na umetnoobrtni strokovni šoli v Ljubljani gosp. Alojzij Repič je imenovan za profesorja v devetem činovnem razredu na isti šoli. — Nadkomisar generalne inspekcije avstrijskih državnih železnic g. Jožef Kordin je imenovan za inspektorja. — Prestavljen je sodni kancelist g. Mihael Luznar iz Kranjske gore v Kranj.

— **Ernst Zupanc,** medicince, katerega so večraj pokopali na kranjskem pokopališču, je umrl v sanatoriju v Mauer Ohlingu na Nižjem Avstrijskem za jetiko. Pokojnik je bil priden dijak, a prenapel si je živce, da je moral ustaviti študije, in nazadnje mu je pljučna bolezen naglo končala mlado življenje. Pogreb je bil jako lep.

— **Izjava.** Zahvaljujoč se za toliko mi pri treh volitvah izkazano zaupanje v cenilno komisijo za odmero osebne dohodnine v ljubljanski okolici tretje skupine od leta 1896. do sedaj, odločno izrekam, da bi vsled vedno naraščajočih se svojih stanovskih dolžnosti ter utrudljivosti po tolikoletnem naporu izvolitve ne mogel in ne maral več sprejeti, tudi če bi se poslužiti bil prisiljen § 187. osebno doh. zakona z dné 25. okt. 1896, št. 220. — D. M. Polje, 16. decembra 1907. M. Kolar, župnik.

— **Slovensko časopisje.** »Posavska Straža« se z novim letom preseli v Celje, kjer bo izhajala trikrat na teden v večji obliki pod imenom »Straža«.

— **Kolportaža.** Po praških cerkvah in drugod na Češkem se zastoj razdeluje ča-

sopis »Sv. Vojteh«. Neki orožnik je ovadil župnika in cerkvenika na Vrtni, češ, da sta se pregrešila proti zakonu zaradi nedovoljene kolportaje. Državno pravdníštvo je začelo preiskavo, a jo je ustavilo. »Sv. Vojteh« se deli dalje.

— **Nov vlak Reka-St. Peter-Ljubljana.** Z Dunaja nam piše poslanec Zitnik: V petek ste priobčili z Notranjskega dopis o prošnji za dva ugodnejša osebna vlaka na progi južne železnice od Reke do St. Petra in od tu proti Ljubljani in Trstu. Ker neznani mi dopisnik gotovo ni bil dobro poučen o tem, zato dopis v eni točki ne odgovarja dejstvu. Stvar je ta: Že mnogokrat sem čul željo, naj bi južna železnica na progi Reka-St. Peter in obratno uvedla nov osebni vlak, ki bi imel ugodnejšo zvezo z Ljubljano in Trstom. Naravna posledica seveda bi bila, da bi se moral uvesti tudi nov osebni vlak, ki bi nekako pred deseto uro dopoldne odhajal iz Ljubljane proti Trstu. To željo sem že davno — dneva in leta se več ne spominjam — izrazil nekemu višjemu gospodu pri ravnateljstvu južne železnice. Znano mi je tudi bilo, da je ravnateljstvo južne železnice že sklenilo uvesti nov osebni vlak med Reko in St. Petrom in je bil nov voznik red tudi že tiskan. Toda vsled ugovora ravnateljstva državnih železnic se je opustil nameravani vlak. V oktobru tega leta pa sem iznova vprašal pri ravnateljstvu, ali bi hotelo in moglo ustreči potujočemu občinstvu v označenem smislu. In dobil sem odgovor: Mogoče je, da se s l. majem izvrši ta želja ter vlak med Mariborom in Ljubljano vozi dalje do Trsta, oziroma Reke. Treba pa je, da interesovane občine vložijo prošnjo na ravnateljstvo. — Nato sem jaz pisal županstvu občin Postojna, Slavina, St. Peter, Trnovo in Ilir. Bistrica, naj mi še pred božičnimi prazniki dološijo tozadevne prošnje. Jaz torej nisem poslal županstvom tiskanih navodil, kakor se čita v dopisu. Ta »tiskana navodila« je brščas sestavil moj znani prijatelj v Postojni, da ima v zalogi novo agitacijsko sredstvo. Pripominjam še, da sta mi doposlali prošnji županstvi St. Peter in Trnovo, ostala tri pa se menda obrnejo na gospoda Hribarja, ki je zadnji čas začel reševati z besedami tudi Notranjsko.

— **Sporéd socialnega kurza v Gorici,** ki bo 2., 3. in 4. januarja v Gorici, je naslednji: V četrtek 2. jan. Od 9.—11. zjutraj: Otvoritev. O izobraževalnih in sploh nepolitičnih društvih. (Ciril M. Vuga.) Od 11.—12.: O političnih društvih. (Dr. Drmastja.) Popoldne: O združništvu in nauk o knjigovodstvu. (G. Bitežnik.) Zvečer: Govorništvo. (Dr. Janez Ev. Krek.) — V petek 3. jan. Od 9. do 11.: O socializmu. (Dr. Janez Ev. Krek.) Od 11.—12.: O zborovalnem zakonu in novem volivnem redu. (Dr. Drmastja.) Popoldne: O kmečkem vprašanju. (G. Jožef Abram.) Zvečer: Govorništvo. (Dr. Janez Ev. Krek.) — V soboto 4. jan. Od pol 9. do 11. ure: O delavskem vprašanju. (Dr. Jožef Srebrnič.) Od 11.—12.: O časopisju. (Gosp. Kremžar Franc.) Popoldne: Zgodovina človeške družbe. (G. dr. Capuder Karol.) O socialni higijeni. (Dr. Breclj.) Zabavni večer. — K temu socialnemu kurzu so povabljeni možje in mladeniči z dežele, ki bi bili sposobni za ustanovitev in vodstvo izobraževalnih društev v domačem kraju.

— **Protí puljski kamorí.** V petek je prišlo v Puljo do burnih demonstracij, ker je vlada odobrila dogovor puljske občine z nekimi konzorcijem glede pobiranja daca, ter je tako zopet dana prilika, da se še nekoliko bolj izprazni občinska blagajna. Hrvatje so se sešli v velikem številu na ulicah, da demonstirajo. Pred občinskim poslopjem so peli hrvaško himno, nato so se pred »Narodnim domom« mirno razšli. Pozneje so demonstirali proti občinski upravi tudi socialisti.

— **Jugoslovanski vinotoč na Dunaju.** Opozarjamo na Dunaj potujoče Slovence na današnji oglaš dunajskega gostilničarja g. Milana Stojadinovića, ki toči prista dolenjska in štajerska vina. V gosposki sobi se zbirajo vsak večer dunajski Slovenci.

— **Miklavž je prinesel** »Ljudski hranilnici v Zagorju« domače nabiralnike (šparovčke). Prav lični so. Hranilnica jih je že v prvem tednu precej oddala in jih ima še mnogo na razpolago. Kdor si hoče po malem kaj prihraniti, naj se oglasi kak četrtek od 2. do 5. ure popoldne v »Ljudski hranilnici in posojilnici v Zagorju« (pri g. Grčarju). Tam dobi na posodo ličen domač nabiralnik popolnoma brezplačno.

— **Domači nabiralniki** v Zagorju so prav pametna naprava. Delavec izpije četrta litra manj in spusti desetico v nabiralnik. Otrok je prej skoro vsak vinar nesel za bonbončke. Kar ima domači nabiralnik, ga rajši shrani vanj. Tako se ponavlja teden za tednom, morda celo dan na dan. Iz njega ne more vzeti več. Saj odpreti ne more sam, ker ima ključ »Ljudska hranilnica«. In kmalu se prihrani in v hranilnico naloži precejšnja svota, ki bi jo brez nabiralnika nikdar ne imel.

— **Jadranska banka.** Upravni svet »Jadranske banke« ni sprejel demisije predsednika Vukovića.

— **Napadeni Slovenec v Lorainu.** Iz Loraina v Ameriki pišejo: Ko se je 24. novembra krog 8. ure vračal v Lorainu proti svojemu domu rojak Frank Kranjc, planil je na vogalu 14. ceste in Globe ulice neznan človek nanj z odprtim nožem. Kranjc ga je mislil zgrabiti za roko, toda neznan zlikovec mu je zadal globoko rano na desni roki. V tem ga je že drugi udaril po glavi s tako močjo, da se je zgrudil na tla. Živinska napadalca sta mu zadala na glavi 6 globokih ran in na roki eno veliko. Ko se je napadeni Kranjc zavedel, ni bilo o hudobnežih ne duha ne sluha. S težavo se je privlekel ranjeni Kranjc do svoje

hiše, ki je komaj dobrih 100 korakov bila oddaljena na 15. cesti. Poklicani zdravnik mu je izpral rane in jih zašil. Hvala Bogu, nobena rana ni smrtno nevarna in tako upamo, da bo revež v nekoliko tednih okreval.

— **Trgovci,** ki nameravajo ali že imajo v Solonu trgovske zveze, dobe v pisarni tukajšnje trgovske in obrtniške zbornice važno naznanilo o razmerah ondotnega trga.

— **Solske vestí.** Za učitelja v Sori je imenovan g. Planecky. — Upokojena je učiteljica gdña Amalija Sedlak. — Za nadzornika za nemške šole na Kranjskem sta imenovana g. Belar in g. Perz.

— **Društvo c. kr. davčnih uradnikov** na Kranjskem imelo bo svoj letošnji redni občni zbor dne 22. decembra t. l., ob 10 uri popoldne v salonu hotela »Ilirija« v Ljubljani.

— **Dunajski Slovenci** smo imeli v nedeljo, 8. t. m. lepo priložnost, poslušati dva duhovita govora gospoda državnega poslanca dr. Krika. Popoldne nam je govoril g. dr. Krek pri slovenski službi božji o pomenu praznika Brezmadežne za današnji čas. Brezmadežna edina ni bila podvržena grehu in človeškim slabostim, vsi drugi smo grešni in polni slabosti; to moramo povdarjati posebno v današnjem času, ko se opravičujejo in olepšujejo vse človeške pregrehe, da, še celo slavijo se! — V naši slabosti pa nam je Brezmadežna najboljši vzor vseh čednosti, ona je tudi stebber naše vere. Nanjo mora biti posebno ponosno delavsko ljudstvo, zakaj, iz delavskega stanu jo je Bog izbral! — Zvečer pa nam je g. dr. Krek na Miklavževih slavnosti v »Straži« pokazal, kako je sv. Miklavž socialno deloval, ko je poskrbel za doto revnim deklicam. Ako bi dandanes nastopil Miklavž in hotel poskrbeti dote deklicam, ki se ne morejo omožiti, bi moral biti bogatejši nego Rotschild. V sedanjem času pa delamo v duhu sv. Miklavža, ako skrbimo za organizacijo, posebno še za žensko organizacijo! Dar sv. Miklavža za dunajske Slovence je »Straža«. Zato naj vsakdo deluje na to, da se naši rojaki na Dunaju oklenejo te krščanske organizacije. Kdor hoče postati deležen Miklavževih darov, naj pride v »Stražo«! — Gospodu dr. Kriku izrekamo za oba govora prisrčno zahvalo! — Gosp. Jerič je v slavnostnem govoru poudarjal, da je »Straža« postala dunajskim Slovencem resnična potreba, pravo domače ognjišče, okrog katerega se zbiramo, naša druga domovina! In res! Prostorna dvorana je bila ta večer napolnjena do zadnjega kotička. — Večera se je udeležilo tudi več slovenskih državnih poslancev. — Društveni mešani zbor nas je razveseljeval z izbornim popevanjem in je zato prejel obilno pohvalo. Foersterjevo. »Ah, ni-li zemljica lahka?« so morali ponoviti! Tudi Miklavž, ki nas je letos presenetil z izredno bogatimi darovi za male in velike, je izrazil svoje priznanje pevskemu zboru »Straže« s tem, da je primerno obdaril gospoda pevovodja in vse gospodične pevke ter gospode pevce. Bil je za nas vse zares lep večer!

— **Drzen rop v Zagrebu.** Sredi belega dneva med 2. in 3. uro popoldne se je v soboto dogodil na najživahnejšem delu mesta rop, ki je vzbudil veliko senzacijo. V tem času je udril tat v podružnico Rabusove klobasičarne ter ukradel iz blagajne 100 kron.

— **Ponesrečeni železničar.** 34-letnemu sprevodniku drž. železnice Matevžu Vičiču, je počila črepinja, ko ga je na postaji Sv. Lucija pri Gorici pritisnil tovorni voz k vagonu. Prepeljali so ga v tržaško bolnišnico, a ne bo okreval.

— **Mlekarska stavka.** V škofjeloški okolici stavkajo mlekarijci. Včeraj je bil sestanek mlekarijev z g. Juvančičem, ki je doslej plačeval mleko po 10 h. Kmetje so zahtevali več, in g. Juvančič se je udal za 12 h, a ker so zahtevali kmetje 13 h, se je razgovor razdril, in zdaj držijo kmetje mleko doma in ga ne dajo drugače, kakor po 13 h.

— **Gross Österreich** je bil predvčerajšnjim konfisciran — namreč časopis tega imena.

— **Posojilnica** se je ustanovila v Trebnjem na Dolenjskem. Predsednik ji je posestnik g. Kravcar.

— **Inženirstvo.** Profesor Novotný, izvoljen za rektorja praške tehnike, je v svojem inavguracijskem govoru razpravljal o tem, kako malo dijakov inženirstva na češki tehniki konča svoje študije z zaželenim uspehom. Samo 50 odstotkov dijakov dovrši študije, torej vsak drugi propade. To je tembolj žalostno, ker prihajajo slušatelji češke tehnike večinoma iz nepremožnih slojev. Letos je na češki tehniki 700 dijakov.

— **Umor v Ravnici.** Morilca Trpina, kateri je izvršil umor, o katerem smo že poročali, niso še prijeli. Orožništvo je 9. t. m. napravilo lov na morilca, toda brez uspeha. Prebivalstvo sicer vedno govori, da je bil Trpin v Grgarju, Ravnici itd., toda kadar se hoče tem govoricam do korenike priti, ne ve nihče kaj pozitivnega povedati. — V soboto je kakih 15 orožnikov zopet energično začelo zasledovati Trpina, ker se je izvedelo iz verjetnega vira, da je bil v sredo v Zagorju nad Grgarjem.

— **Iz Dobropolj.** V sredo smo položili k večnemu počitku našega preljubega, nepozabnega nadučitelja gospoda Stefana Primožiča. Milo so peli zvonovi pri podružnicah v Hočevju, pri Sv. Antonu in Podgorici, ko se je voz s krsto bližal Dobropoljam. Sli smo mu nasproti do kapelice pri Štehu ter ga spremlili do šole, ker je krsta stala čez noč v njegovem stanovanju. Ljudstvo je trumoma hitelo kropit blagega pokojnika. Krsto je krasilo zelo veliko krasnih svežih in suhih vencev. V sredo ob desetih je bil pogreb. Prišel je okrajni glavar gospod baron Schönberger, učiteljstva je pa prišlo iz bližnjih in daljnih krajev zelo veliko. Pogreba se je udeležila šolska mladina, obe Marijini družbi in izobra-

ževalno društvo, vsi z zastavo. Požarna bramba, na čelu ji gospod Celofiga, je skrbela za vzorzen red. Krsto je spremljevalo šest duhovnikov. Pevci so mu v mogočnem zboru zapeli pod vodstvom gospoda Cimermana tri ganljive žalostinke. Na grobu bi imel govoriti tovariš gospod državni in deželni poslanec Jaklič, a je bil brzjavno poklican na Dunaj. Naprošen je bil pravočasno gospod nadučitelj iz Ribnice, pa se je »prehladil«. Pa ne da bi se to namenoma izvršilo, ker je bil pokojni samostojno misleč mož? — Tako je osirotela sedaj naša šola, ki bo težko dobila takega vodjo. Pokojni se je mnogo trudil pri stavbi nove krasne šole, ki bo v kratkem blagoslovljena, veseli se je že lepoga stanovanja, v katero se je mislil ravno sedaj preseliti, pa se je preselil v večnost. Delo je bilo njegovo veselje, prospeh šole njegov vzor. Globoko izobražen bil je mož širokega obzorja, a ljudomil do vsacega. Ogromno ljudstva ga je spremlilo na pokopališče in marsikatero oko je bilo moko vsled bridke izgube. Na višjih mestih so spoznali njegov talent in govorilo se je splošno, da postane nadzornik. Pa Bog je sklenil drugače. Nasprotniki so pisali, da bi bil škandal, če bi on postal nadzornik, a v njegovem srcu ni bilo žale misli. Krščansko je živel, krščansko umrl. V poslednji uri je še zahteval rožni venec v svoje roke. Bil je mož ne samo krščanskega mišljenja, ampak tudi krščanskega življenja. Ginljivo je, kako je v svojih prostih urah zastoj podučeval gluhoneme, lepo, kako je pri svoji skromni plači mesečno v veliko svoto podpiral svoje stariše. — Zdej te ni več med nami, dragi Stefan! To je za nas velika, nenadomestna izguba. Počivaj v miru. Ti blaga, Ti zlata duša!

— **Iz St. Vidu nad Ljubljano.** Da imajo v St. Vidu vzorno mladeniško organizacijo, o tem smo imeli že opetovano priliko se prebricati. Da pa se s to fantovsko organizacijo kosa lahko tudi dekliška, to je pokazala nedelja, 8. t. m., ko so vrla šentšviška dekleta priredila v proslavo Brezmadežne v prostorih ondotnega telovadnega odseka lepo slavnost. Skrbno sestavljen program je kazal resnost dneva. Nastopila so prvo dekleta v treh ljubkih zborih. Dva dekliška zbora poznamo, ki imata vedno privlačno moč, kadar nastopita. Zbor deklet v »Kat. del. društvu v Ljubljani« in pa mladi dekliški zbor v St. Vidu. V obeh se družijo izborna šola z močmi, s kakršnimi bi se ponašal lahko vsak zbor. Šentšviški zbor deklet ni sicer tako močan po številu kot ljubljanski, vendar opazujemo, da mu sledi v vsakem oziru in da so mu dani predpogoji, da se bo v doglednem času lahko povsod do iste višine kot ljubljanski, v katerem so združene kot v šentšviškem vrle pevke-delavke. Za zbori smo čuli ljubko Sardenkovo deklaracijo: »Samostanska lilija«. Zatem pa, za deželne odre težko petdejsko igro »Ljudmila«. Vloge tako v deklaraciji kot v igri so bile srečno zasedene in prizor za prizorom se je odigral pred našimi očmi gladko in tako lepo, da smo se pri igralkah predvsem čudili, kako globoko in s koliko resnostjo so se utopile v včasih zelo težke svoje vloge. Čast jim! Prostorna dvorana je bila natlačeno polna. Dobiček je bil namenjen novemu kipu na dekliškem družabnem oltarju.

— **Smrt v tujini.** V Indianopolisu v Ameriki je umrl rojak France Hribar, doma iz Dolenjske. Istotam je umrl rojak Anton Semenič, doma iz Orehovice nad Vipavo. — V Jolietu je umrl Slovenec Kapele, doma iz Dolenc pri Adlešču. — V Springfieldu je umrl Slovenec Franc Horvat iz Virne vasi na Dolenjskem. — V Newburgu je vlak povozil železniškega stražarja Jurija Kamca.

— **Ne v Ameriko!** Opozarjamo na današnji »Preklic« g. John Knavsja iz Amerike, s katerim svari rojake pred Ameriko.

— **V Solkanu** so pri občinskih volitvah zmagali liberalci.

— **Umrl** je v Kanalu nadkomisar vojne mornarice v pokoju gospod Viljem Herman.

— **V zahvali g. Primožič** v sobotni številki »Slovenca« je po neljubi pomoti izostalo ime č. g. Iv. Baloha, kaplana v Dobropoljah za vso njegovo izredno požrtvovalnost.

— **Miklavžev večer** je priredilo učiteljstvo v Loškem potoku. Otroci in starišev je prišlo toliko da sta bili dve šolski sobi popolnoma napolnjeni. A vendar je imel Miklavž daril, da je vsakdo nekaj dobil. To bi bilo pa nemogoče, če bi mu ne bili priskočili na pomoč dobri ljudje. Bodi torej tem potom izrečena najsrčnejša zahvala. Za otroke mučni odmor pred prihodom sv. Miklavža je iz prijaznosti izpopolnil gospod J. Arko iz Ribnice s tem, da je igral prav izvrstno na gramofon. Tudi njemu srčna hvala! — Učiteljstvo.

— **Treh cesarjev veteran.** V prijaznem gorenjskem mestecu Kranju živi še danes najbrže najstarejši veteran avstrijske armade, mož izredne telesne in duševne čilavosti, ki je bil rojen za časa francoskih vojsk. Ta stara korenina je umirovljeni cestar Franc Kosmač. Ta še vedno čvrsti služabnik svojih gospodov je bil rojen leta 1810. v Zgornjih Gamelnah pod Šmarno goro, kot francoski meščan Ilirije. V letih 1831 do 1843 je služil pri domačem pešpolku št. 17, takrat imenovan princ Hohenlohe, pod maršalom Radecki, kateri je imel ravno težko nalogo, zadržati nemire v italijanskih mestih. Deli tega polka ležali so takrat v Padovi, Bologni in Milanu. Od vojaške službe odpuščen, je dobil leta 1844. mesto kot cestar v Trziču na Gorenjskem. V tej službi je deloval v največjo zadovoljnost svojih predstojnikov celih 43 let, ter je skozi dve leti substituiral cestnega nadzornika. 1. maja 1886. l. je bil odklikovan s srebrnim križcem za zasluge. Od leta 1887 pa živi v pokoju v Kranju. Starček še dela in gre vsako jutro k sv. maši; on je najstarejši mož celega glavarstva. Naj bi božja previdnost dala temu vrlému veterancu pri da-

našnji duševni in telesni čilosti doživeti še 100letni rojstni dan! — Pač čudno, da mož ki je nad pol stoletja bil v službi države in domovine in katerega prsa dičijo odlikovanja treh cesarjev, dobiva beraško pokojnino — 17 krajcarjev na dan! . . .

Dr. Lueger pride prihodnjo pomlad v Opatijo.

— Dekle napadel na cesti. V Trstu je 27-letni kamnosek Viktor Bucavec vsled ljubosumnosti napadel na cesti svoje dekle 17-letno delavko Ano Bernardini in ji zadal 11 ran z nožem.

Policijski komisar aretiran. Iz Belgrada poročajo: Preiskava o tatvini obligacij v državni hipotekni banki v Belgradu se je senzacionalno zasukala. Aretirali so policijskega komisarja Georgievčiča, ki je navidezno sledil tatove do Londona, ker ga dolže, da je sam bil udeležen pri tatvini.

Strajk proti Košutu. Iz Budimpešte poročajo: V petek so ob konstituiranju neodvisne stranke v I. okraju zapustili vsi člani veselico in eden hotel v Budimpešti Dvanajst socialistnih demokratov je čuvši, da hoče banketu prisostvovati tudi Košut, takoj zapustilo prostor ter se odstranilo.

Stajerske novice.

š Maribor. Šola Leitersberg-Karčovina. Smrtonosni udarec, ki ga mariborski Nemci kanijo zadati slovenskemu življu v okolici tega mesta z nameranim ponemčevanjem leitersberško-karčovinske šole, je vse rodoljubne Slovence spravil pokonci. Odbor »Slovenskega društva«, ki je pred vsem poklicano, da se postavi v bran ter stori potrebne korake, da se odvrne ta velika, slovenskemu narodu preteča nesreča, se je 14. t. m. zbral ter je sklenil naslednjo protestno resolucijo, ki se bo poslala pristojni oblasti: »Slovensko društvo« v Mariboru v svojo odločnostjo protestira proti nepostavni sklepu krajinke šolskega sveta Leitersberg-Karčovina, da se šolski poduk popolnoma ponemči, ter izjavlja, da je na tej šoli, katero obiskuje 86 1/2 % slovenskih otrok in samo 13 1/2 % nemških otrok, status quo, to je ohranitev dvojezičnega poduka sploh najmanjše, kar Slovenci zahtevamo in od česar absolutno ne odstopimo — Vrhutega je odbor sklenil organizirati akcijo za protest, oziroma rekurz in je naprosil odbornika gosp. odvetnika dr. Radoslava Pipuš-a, da prevzame sestavek in vložitev tega rekurza ter stopi v to svrhu v zvezo z našimi izkušeniimi zaupniki v tem okraju. G. dr. Pipuš je to z veseljem prevzel; z radostjo tudi bilježimo, da je Narodna stranka po svojem zaupniku dr. Poljanecu, izjavila, da bo v tej stvari z nami sodelovala. Tako je prav! Nemcem ne smemo privoščiti veselja, da bi nas v tej velevažni skupno-narodni zadevi našli razcepljene. Saj je predrzno tukajšnjega nemškega radikalizma, kateremu vlada naklanja posebno skrb in varstvo, že docela neznosna. Kako bridke pritožbe so se ravno v zadnji odborovi seji »Slovenskega društva« slišale o žalostnih razmerah, ki vladajo na ljudskih šolah v Pobrežju, Studencih in Radvanju, kamor zahajajo slovenski otroci v gotovo več nego dvetretjinski večini, kjer pa je vedno zgolj nemški poduk. Ta nasilna in nečloveška germanizacija je največji zasmeh za XIX. člen temeljnih državnih postav. In sedaj bi ti nasilneži nam radi ugrabili zadnjo trohico slovenščine, ki se je še ohranila v ljudski šoli v bližnji mariborski okolici. Toda to se jim ne bo posrečilo, ker se jim posrečiti ne sme.

š Skupna smrt zakonskih. V Dogašah pri Mariboru sta umrla v soboto, dne 14. t. m., zakonska čirič, oba v preteku ene ure. Ob pol 12. uri je umrl mož, ob pol 1. uri pa žena. Pred tremi leti sta obhajala zlato gostijo. Po preteku 53 let srečnega zakonskega življenja in je Bog poklical drugega za drugim k sebi.

š Umrl je v Mariboru dne 13. decembra po dolgi in mučni bolezni gospod Peter Skok, bogoslovec II. leta. Lahka mu zemljica!

š Slovenska zmaga. Občino Vuzenico na na Dravi so pri občinskih volitvah Slovenci nemškutarjem popolnoma iztrgali iz rok.

š Na shod poslanca Pišeka v Zerkovcih pri Mariboru dne 15. decembra je poklical odlični pristaš »Narodne stranke« in »edini« Slovenec Maks Zemljčič, učitelj pri Dev. Mariji v Brezju — socialne demokrate iz Maribora, da bi delali zgago, ker »Narodna stranka« tu nima skoro nič pristašev. Nemškarski socialni demokrat mu je ljubši, ko slovenski narodni kmet! Kako se je shod obnesel, poročamo.

š Umrl je v Škofji vasi 57 let stari posestnik Jakob Kožuh. — V Laškem trgu je umrla gospa Amalija Weber, rojena Horiak.

š Za zgradbo železnice Rogatec-Brežice. Novo mesto se je sestavil odbor, kateremu je na čelu župan Avgust Faleschini.

š S tretjega nadstropja je padel v Mariboru v Sodniški ulici štev. 16 sin vdove, 10-letni Erih Barman. Obležal je z razbito glavo mrtev.

š Postanec Marckhel je poslal radi dogodka v državnozbornski pisarni k dr. Benkoviču svoji prič poslanca Steinwenderja in Sylvestra Dr. Benkovičevi priči sta poslanca Šuklje in dr. Hočevar. Marckhel bi se rad dvojeboval.

Ljubljanske novice.

lj »Leonova družba«. V četrtek, 19. t. m. ob tri četrt na 8. zvečer bo v mali dvorani hotela »Union« prijateljski sestanek. Razgovor o smeri in delovanju »Leonove družbe«.

lj Slovenski misijon v stolnici. V ljubljanski stolnici se je pričel včeraj popoldne po kratkem nagovoru g. stolnega župnika, kanonika Erker sv. misijon, ki ga vodijo č. oo. jezuiti Žužek, Kunstelj, Umnik in Pristov. Uvodni govor je imel pri natlačeno polni cerkvi

voditelj misijona p. superior Žužek. Vsak dan bodo trije govori in sicer jutraj ob 5., popoldne ob polu 4., ob 7. zvečer bodo slovesne liturgije in nato zadnji govor. Misijon se bo končal v torek 24. t. m. s sklepnim govorom ob polu 4. popoldne. — Jutri ob polu 4. popoldne bo stanovski govor za žene.

lj Poročena bosta g. dr. Friderik Groyer, korvetni zdravnik v rezervni z godč. doktor Eleonoro Jenko, zdravnici, hčerko znane ugledne rodbine dr. Ludovika in Terezije Jenko iz Ljubljane. Na mnoga leta!

lj Skupni skušnji ljubljanskih v »Zvezi« stojičih društev sta danes in v sredo vsakokrat točno ob 8. uri zvečer v pevski dvorani »Glasbene Matice«, Upravni odbor »Zveze« slovenskih pevskih društev« uljudno prosi gg. pevce, da pridejo točno in polnoštevilno.

lj Deputacija za samostojno deželno mesto za Kranjsko državnega penzijskega zavoda za privatne uslužbence, gg. Lenarčič (za trgovsko in obrtno zbornico), Lilleg (za trg. društvo »Merkur«, Rašica (za gospodarske organizacije), g. Cimerman (za društvo odvetniških in notarskih uradnikov), in g. Škerbinc (za pomočniški odbor trg. gremija), se je danes dopoldne oglasila pri deželnem predsedniku g. Schwarzu ter referentu vladnem svetniku g. Kremenšku in izrazila željo interesentov, da vlada napravi samostojni zavod za Kranjsko državnega penzijskega zavoda privatnih uslužbencev v Ljubljani. Deputacija, ki je bila prijazno sprejeta, je razložila vse vzroke, ki govore proti eventualno nameravani spojitvi kranjske dežele s Trstom. Deputaciji se je obljubilo, da bo tukajšnja deželna vlada stvar proučila in podpirala, tako, da je ob združenem stremljenju za uresničenje te upravičene zahteve naše dežele upati, da Kranjska dobi samostojen zavod državnega penzijskega zavoda.

lj Noč izpuščenega kaznjenca. V četrtek opoldne je bil izpuščen iz zapora deželnega sodišča po enajstmesečni kazni hotelski sluga Fran Mramor iz kočevskega okraja. Ker se je v zaporu lepo obnašal, je dobil 4 K denarja za vožnjo do Belskega. Ker je Mramor imel tudi nekaj čez 18 kron prihranka, se ni odpeljal, ampak popival po raznih gostilnah. Tako je prišel tudi v neko gostilno v Kolodvorskih ulicah, kjer je naletel na 57letnega delavca Josipa Petriča, rod. iz Lokovice, ki se je vračal iz Amerike. Ko se je Petrič odstranil in šel spat, je položil svoje vestjo, v kateri je imel 526 K denarja in nekaj listin pod zglavje in zaspal. Kmalu se je pa priplazil Mramor v spalnico in ukradel Petriču ves denar. Nato je šel Mramor v drugo gostilno, kjer je pridno popival in plačeval za druge. Seznanil se je v tej gostilni z nekim sovrstnikom, ki je bil tudi isti dan izpuščen iz zapora, z nekim vojakom in nekim krojačem. Tem je Franc Mramor plačeval po polnoči v neki kavarni kar so poželeli. Ker Mramor najbrže ni imel čiste vesti, je vročil kavarniški kuharici štiri bankovce po 100 K s prošnjo, naj mu nakupi perila, nakar je družba odšla v zloglasno hišo. Tu pa je Mramorja zadela usoda. Tam službujoči policijski stražnik je Mramorja, kakor tudi njegova kompanjona, (vojač je bil že preje odšel), zaradi sumljivega imetja denarja aretoval. Policija je oškodovanca iskala, ki se je kmalu zglašil in tatvino naznanil. Po dolgotrajnem zaslišanju je policija druga dva izpustila, Mramorja pa pridržala v zaporu, ker se je pri njemu našlo 170 K denarja. Ker so dobili tudi pri omenjeni kuharici denar, ima delavec Petrič samo 56 K škode. Mramorja so poslali, kamor spada.

lj Roparski umor. V Šiški in sicer tam, kjer se razcepi železniški tir na Gorenjsko in proti Kamniku našli so danes okoli 6. ure jutraj na tiru kamniške železnice truplo neznanega moža. Na glavi in sicer na desni strani čela proti sencu se vidi znatna poškodba. Gornji del trupla je ločen od spodnjega. Kakih 600 korakov od tega kraja proti Vodovodni cesti so se našli sledovi krvi in sicer čez kolovozno pot, na njivah, do kraja, kjer je ležalo truplo. Na kraju, kjer se pričinja krvavi sled, je zemlja poptepana, pozna se sled konjskih kopit in možkih stopinj, katere vodijo do kraja, kjer so našli mrtveca. Domneva se, da sta biti morala dva možka, ki sta napadla tuja, ga ubila, mu pobrala gotovino in ga nesla na tir, kjer ga je kamniški vlak čez polovico pretrgal. Neka ženska, ki stanuje na Vodovodni cesti, slišala je po noči klicanje na pomoč. Šišenski orožniški stražmojster je našel v žepu mrtveca dopisnico in davčno polo na ime Alojzij Prašnikar. Denarja ali drugih denarnih vrednosti se ni našlo. Na licu mesta vršil se je danes popoldne komisijski ogled, ker se je kraj in truplo fotografiralo. Dosedaj o storilcih ni sledu. Prašnikar (?) je doma iz Šmartnega pri Tuhinju. Truplo so prepeljali v mrtvašnico k sv. Krištofu.

lj Izvirno slovensko opero Risto Savina »Poslednja straža« bodo prvokrat peli v slovenskem gledališču v Ljubljani v četrtek. Skladatelj g. Risto Savin je že v Ljubljani.

lj Vodstvo deželnega knjigovodstva je deželni odbor kranjski začasno poveril prvemu računskemu revidentu gospodu Ivanu Kozjaku.

— »Dobrodelno društvo tiskarjev na Kranjskem« vabi na božičnico, ki jo priredi v nedeljo, dne 22. decembra, ob 4. popoldne v sokolski dvorani »Narodnega doma« s sodelovanjem »Ljubljanske društvene godbe« na korist sirot umrlih tiskarjev. Z ozirom na dobrodelni namen je želeli čim najmnogostevilnejše udeležbe. Otroci se bodo obdarili s slaščicami, pecivom itd. Vstopnina za osebo 60 vin., otroci prosti.

lj Iz Amerike se je včeraj pripeljalo na južni kolodvor 42 Slovencev in 50 Hrvatov.

lj V kavarni pri »Malem Slonu« v Vodmatu bo de od zdaj vsako nedeljo tam-

burški koncert proti prosti vstopnini. Začetek popoldan ob 3. uri.

lj Surov hlapec. Ko je včeraj trgovec g. Stupica odpustil svojega hlapca Lavrencija Stirna, rojenega v Zapožah, ga je to tako razkačilo, da mu je razbil razložbeno okno, ter napravil 110 K škode. Policija je Stirna aretovala in izročila sodišču.

lj Konec »mavšela«. Anton Markovič, fajakarski hlapec, je igral 11. novembra t. l. po noči v kavarni »Eggia« z Ivanom Novakom, mizariskim pomočnikom pri Mathianu, prepovedano igro »mavšela«. Anton Markovič je bil obtožen zaradi prepovedane igre in tatvine. Ko je namreč hotel Ivan Novak nehati igro, je vzel Markovič njegove 4 K z mize. Novak je hotel imeti te krone nazaj, ker jih pa ni dobil, je šel k službujočemu stražniku Antonu Zabukovcu ter mu vso stvar naznanil. Markovič, ki je bil že kaznovan na 5 dni zapora radi razžaljenja časti in trikrat radi »fajakarskih reči«, pravi, da je bil pijan in da je pri igri posodil Novaku 8 K, ki mu jih pa isti ni vrnil. Novak pa trdi, da je vrnil onih 8 K. — Anton Markovič je bil obsojen zaradi prepovedane igre na 10 K globe oziroma 24 ur zapora, oprostil pa se je obtožbe glede tatvine. Ivan Novak je bil oproščen glede prepovedane igre, ker se je sam naznanil.

lj Iz Amerike. V soboto se je pripeljalo iz Amerike 40 Slovencev in 30 Hrvatov. V nedeljo se je iz Amerike povrnilo 170 Slovencev in Hrvatov.

ZOPER DRAGINJO MESA.

Rovinj, 14. decembra. Občinski svet je znižal ceno mesu za 20, oziroma 24 h. Notranje ministrstvo je dalo rovinjski občini tudi za leto 1908 izključno pravico za prodajo govejega mesa.

PROTI STESLJU.

Peterburg. Razprava proti Steslju dokazuje veliko zmedenost ruske uprave ob rusko-japonski vojski. Namestnik Aleksejev je prepovedal Kuropatkinu, da si ne sme ogledati Port Artur. Med Stesljevimi papirji so našli brzojavko, v kateri poroča Steselj o bitki pri Kinčavi kot očitvelec, dasi je bil takrat v Port Arturju.

ATLANŠKO AMERIŠKO BRODOVJE V TIHEM OCEANU.

New York. Roosevelt je obveščen, da je pripravljeno atlanško brodovje, da odrine v Tihi ocean. Veliko pozornost vzbujajo dejstva, da so vse japonske kuharje in sluge nadomestili z zamorci.

Telefonska in brzojavna poročila.

SLOVENSKI PORAZ.

Celje, 16. decembra. Današnje volitve iz veleposestva v celjski okrajni zastop so za Slovence neugodno izpadle. Žreb je odločil na korist Nemcev. Nemci so ovrgli dva slovenska glasova, tako da je bilo razmerje 40 slovenskih in 40 nemških.

VESTI O PASIVNI REZISTENCI ŽELEZNIČARJEV.

Dunaj, 16. decembra. Proti vestem o pasivni rezistenci na Severni železnici uradno poroča ravnateljstvo, da se na celi progi promet popolnoma v redu vrši.

(Popoldne je bilo vsled šumenja v telefonu nemogoče govoriti z Dunajem. Dopoldne došle vesti so med političnim pregledom.)

ŽITNE CENE

Budimpešta 16. decembra,
Pšenica za april 13 16
Pšenica za oktober 11 09
Rž za april 12 19
Koruza za maj 7 35
Oves za april 8 53
Efektiv: nespremenjen.

FRANC JOZEFOVA grenk. voda.

Preklic!

S tem preklicujem svoje oglase v osmih sobotnih številkah »Slovenca«, s katerimi sem v družbi gg. Jak. Levstika in Fr. Debelaka vabil rojake Slovence na delo v michinganske gozde. Svarim torej vsakogar, naj se ne podaja v Ameriko, dokler se ne spremane sedanje razmere. 2814 1—1

John Knaws, Alger Ca. Limestone P. O., Michingan, N. A.

Pred pol leta kupljen, še ne rabljen

harmonij

se prodaja iz proste roke. Nov 400 K, sedaj 300 K. Naslov pove iz prijaznosti upravnštvo. 2816 3—1

LOVSKI PES (prepeličar)

2821
rujav marogast (Brauntiger) se je zatekel. Kdor o njem kaj ve, naj naznani proti nagradi lastniku Juvančič v Šiški.

Proda se staro šolsko poslopje z vrtom

v Radečah pri Zidanem mostu, cenjeno na 15.000 kron. — Kupci si poslopje lahko vsaki dan ogledajo in kupne cene pisanim potom podpisanimu županstvu nudijo. Občinski odbor bode v seji določil, kateremu ponudniku se poslopje proda.

Županstvo Radeče pri Zidanem mostu,

dne 8. grudnia 1907.

2818 3—1

S. oji k svojim!

Svoji k svojim!

Naznanilo.

Dovoljujem si uljudno naznaniti p. n. dunajskim in na Dunaj prihajajočim Jugoslovanom, da točim pristna, izvrstna stajerska vina iz sromeljskih goric stotnika Fridolina Kaučiča, izboren dolenski cviček ter črno vino z otoka Visa.

Kranjske klobase, ljubljansko kislo zelje in različna mrzla jedila vedno na razpolago.

Od 10 litrov ali 10 buteljki nadalje dostavim vino na dom.

V gosposki sobi (Extrazimmer) vsak večer odlična slovenska družba.

Z odličnim spoštovanjem

MILAN STOJADINVIČ,

vinotoč na Dunaju, III., Landstrasse-Hauptstrasse 122, vogel Eslarngasse (postaja električne železnice).

2817 1

Gospodarske razmere med koroškimi Slovenci.

(Govor na slovenskohrvatskem dijaškem shodu v Zagrebu.)

Bratje Hrvati, mili rojaki! Dolžnost mi je v vaši sredi govoriti o gospodarskih razmerah koroških Slovencev. Rad bi vam poročal kaj veselega, pa ali mornar more biti vesel, ko vidi, da vetrovi ženejo njegovo ladjo proti sivim skalam, ali se more radovati brat, ki vidi svojega brata hiteti naravnost k prepadu, kjer ni življenja, kjer ni rešitve.

Rojaki! V teku zadnjega leta ste kaj pogosto čitali po raznih časopisih o »tužnem Korotanu«, od bližajoče se smrti koroških Slovencev. Mnogo ran, ki so bile dotlej zakrite, se je pokazalo, nova pota so se nam odprla. Raznim strankam in posameznikom se je potikalo, da so vzrok naše bede, našega propada. Meni se pa zdi, da moramo kali našega nazadovanja iskati tudi kje drugod, v davni preteklosti.

Odkar so se naselili prvi Nemci v naši deželi, smo se Slovenci v Korotanu vedno bolj umikali proti jugu, vedno bolj nas tišči naš nasprotnik preko Drave v gorovje sivih Karavank. Vsakih 50 let se približa narodnostna meja blizu 10 kilometrov Karavankam. Pred petdesetimi leti je bilo gospodstvenko polje, kraj naše slave, še naše. V Blatogradu se je govorilo in pridigalo še slovenski. Okolica Vrbskega jezera je bila še narodna, za Grebincem je bilo še mnogo naše zemlje. Kje pa je že sedaj naša bojna črta, kako daleč se je pomaknila proti jugu? Temu nazadovanju, temu vednemu propadanju pa so krivi razni važni činitelji, kakor šolstvo, preziranje našega jezika po uradih, zagrizenost naših nasprotnikov in odpadnikov; posebno pa naše žalostne gospodarske razmere, ki nas dušijo in nam sesajo mozeg skozi stoletja.

Ko so prišli nemški naselniki v deželo, ko so si nemški plemenitaši in škofje pridobili velika posestva v deželi, so se naši prosti pradedje večinoma prostovoljno podali novim naselnikom, ker s tem so postali prosti vojaščine in njihovo imetje je postalo varno pred napadi. Lažji je bil tedaj jarem podložnika kot pa prostega kmeta. Živo krščanstvo je še tedaj narekovalo tujim plemenitašem in škofskim oskrbnikom človeško postopanje s svojimi podaniki. V vsem se je učil naš praded od njih; učil se je boljše kmetovati, spoznal je po njem nove koristne rastline in živali, boljše orodje, učil pa se je tudi rokodelstva in trgovine. Polagoma je zamrlo njegovo hrepenenje po svobodi, polagoma je postal d tujevo čisto gospodarsko odvisen. Niti zapazil ni, po kateri poti hodi, dolgo se ni zavedal, da je suženj.

V zadnji polovici srednjega veka in ob začetku novega pa je med plemenitaši in drugo gosposko začela pojemati živa vera; obogatili so se tuji in začeli razkošno in potratno živeti. Da se je pa mogel gospod veseeliti, je moral ubogi ratar delati in trpeti, po obrazu mu je teknel pot in kolena so se mu začela tresti, ko je stopil pred grajskega valpeta, tembolj šele, če je mogel — ali boljše rečeno moral — približati se grajsčaku. »Vaša gnada« je občeznana cvetka servilizma, morečega priložni moški ponos našemu kmetu, osobito tam, kjer je bila dežela blagoslovljena z grajsčinami. Neznosno je postalo stanje podložnega slovenskega kmeta; zato beremo v istem času o kmetijskih uporih in puntih. Nepristane vojske in turški pohodi so uničili našemu kmetu vse, kar je imel.

V tem času pa so izgubili naši pradedje tudi v številnem oziru premoč nad priseljenci. Narodne plemenitaške rodovine so ali izumrle ali pa se potujile, meščanstvo je bilo nemško, ali vsaj slovenskemu narodu odtujeno, le kmetje so se še držali narodnega jezika. Tem kmetom so prišle nekatere odredbe cesarice Marije Terezije in Jožefa II. in naslednjih vladarjev v prid. Omejile so se pravice grajsčakov, natančno so se določile dolžnosti in pravice podanikov. Navzlic temu pa je bilo še stanje našega kmeta jako žalostno do l. 1848.

Telega leta so postali prej podložniki samostojni gospodarji svoje zemlje. Ni jim bilo treba več dajati desetine, ni jim bilo treba hoditi na tlako. Vpeljali so se visoki davki, ki vedno bolj rastejo, vedno se bolj množe razne doklade. Prodati sme kmet svoje posestvo kdaj in komur hoče, zadolžiti se sme kolikor hoče in more. Zato pa tudi neprenehoma rastejo in se množijo vknjiženi dolgovi:

Leta 1859. » » 69.355.000 K
Leta 1894. » » 150.567.036 K
Leta 1899. » » 151.329.694 K

V 40. letih so se tedaj pomnožili vknjiženi dolgovi za 81.974.694 K. Četrty del tega dolga teži gotovo slovenskega kmeta. (411 K na glavo!) Priznati se mora, da je mnogo teh dolgov že poplačanih, samo da se niso bili izknjižili; koliko pa je nevknjiženih dolgov, nihče ne more dognati. Dejstvo je, da Korošci vsako leto dajo vknjižiti nad 8 milijonov kron. Mnogo jih tudi poplačajo, to je res, pa vendar ne toliko, kot jih nanovo izposodijo. Pred letom 1866. so si slovenski kmetje izposojevali za visoke obresti večinoma pri tujcih. Šele tedaj sta se ustanovila prva domača denarna zavoda; v Slov. Plajberku in v Ločah. Sedaj imamo takih zavodov na Koroškem že 330, ki so imeli leta 1905. že 5.074.799 K 97 vin. prometa in so napravili 20.847 K 01 vin, čistega dobička. Rezervni fondi so znašali 204.340 K 67 vin. Obrestna mera in poslovanje je isto kot pri drugih denarnih zavodih na Slovenskem. Čisti dobiček se porabi večinoma v dobrodelne in narodne namene.

Te posojilnice so skoraj edina opora za narodnega delavca na Koroškem.

Navzlic temu, da se našim rojakom v Korotanu tako slabo godi, še vendar grede milijon na leto za pijačo in tobak. Kmet mora imeti za posle žganja, naj stane, kar hoče, in delavci v tovarnah, v gozdih itd. ga morajo imeti. 571.140 K dobi dežela na leto davka na žganje, 605.000 K od piva in vina. Koliko stane ta neizmerna množina opojnih pijač? Najhujši davek je slovenskim prebivalcem Korotana. V alkoholu si išče ljudstvo olajšave svojega bremena.

Tako bratje iz Hrvatske, tako mili rojaki, je naše gospodarsko stališče v Korotanu. Ali moremo navdušeno klicati s pesnikom: Korošču je preteklost žalostna. Bodočnost je njegova, le bodočnost! Da bodočnost? Ali moremo brez gospodarske svobode doseči politično in narodno? Ni li prva predpogoj drugi?

Dokler koroške Slovence ne izobrazimo, je gospodarska svoboda nemogoča, izključena pa je tudi narodna in politična. Naš rod bode propadal, dokler ni gospodarsko močan. Zato je naša sveta dolžnost, mu z združenimi močmi pomagati in ga gospodarsko dvigniti s pomočjo izobrazbe. Daleč pod seboj vidimo koroško ljudstvo v izobrazbi in omiki. Dvigniti ga k sebi, je naša dolžnost, kajti le s prosvetljenim narodom se moremo bojevati proti prosvetljenemu narodu.

Zavoljo slabega denarnega stanja pa se leto za leto nad 2000 posestev prisilno prodaja. Vedno bolj se množijo posestva grajsčakov, ki zasadijo precej lepa posestva z lesom in si napravijo velika lovišča za zverino. Le tako si moremo tolažiti, da svet, ki je z gozdom obraščen, postaja vedno večji.

Leta 1875. je bilo 422.763 ha gozda.
Leta 1900. pa je bilo 455.535 ha gozda.

Travniki in pašniki pa nazadujejo. Najemniki grajskih posestev in večkrat tudi mladi posestniki nimajo nobenih izkušenj iz gospodarstva. Izpostavljeni so mnogim zmotam in napakam. Vse se morajo šele učiti, spoznati morajo šele lastnosti zemlje, učiti se morajo večkrat šele orati.

Da bi tem mladim in neizkušenim ljudem pomagali in stare seznanili z najnovejšimi pridobitvami na gospodarskem polju, so nekatere blagi možje ustanovili leta 1764. prvo kmetijsko družbo v Avstriji za koroško deželo. Bila je v prvi vrsti le grajsčakov in veleposesnikov v korist, posredno pa tudi malemu kmetu, ki je videl vzorno kmetovanje po grajsčinah. Šele Matija Ahacelj je šel med slovensko ljudstvo v Rožni, učiti sadjereje in kmetijstva. Družba kot taka pa je šele v največjem času začela svoje delovanje med srednjimi in malimi posestniki. Sedaj ima že nad 80 podružnic in čez 8000 udov. Odkar pa so se začeli narodnostni boji, je tudi kmetijska družba bolj strankarskega značaja. Zato ni skoraj nobene slovenske podružnice pri nji. Slovenskih podružnic sploh pravzaprav ni. Družba izdaja kmetijski list za Nemce, objavlja vse le v nemščini, širi svoje delovanje le med Nemci. Sicer je začela leta 1874. izdajati tudi »Kmetijske liste« po dvakrat na mesec za Slovence. Temu listu je bil pravzaprav Matej Tonejec-Samostal urednik in ker ga ni z dopisi razven prof. Tomo Schreya skoro nikdo podpiral, je bilo to delo trudapolno. A raniki se je tega posla s ljubeznijo poprijel, ker je gojil srčno željo hasnitj slovenskemu prostemu ljudstvu. Le škoda je, da je opustila kmetijsko družbo izdajajo tega lista že v tretjem letu. Sedaj pa nima naš kmet skoraj nobene koristi od družbe, ki dobiava podporo od dežele in države. Večina je niti ne pozna. Njene šole so našemu kmetu skoraj nedostopne, njene denarne podpore mu ne hasnejo, njeno izobraževalno delo ne vspodbuja naših posestnikov. Zato se pa kaj radi izneverijo naši najboljši gospodarji svojemu rodu in se prelevijo v nasprotnike, ker to nese pri nas dobiček, ker odpadnikom nikakor ne škoduje na ugledu. Zato pa je tudi kaj malo naših posestnikov, ki bi vzorno gospodarili in vspodbujali druge k napredku. Voditelji našega naroda, naši duhovniki, dajo svoja posestva rajši v najem, ker le težko je dobiti zanesljivih in izurjenih hlapcev in dekel in jim gospodarstvo ne donaja nikakoršnih dohodkov. Zato pa je žali bog tudi le malo župnijskih posestev vzornih. Ravno tako kot duhovnikom se godi tudi večjim posestnikom s posli. Težko jih je dobiti, dragi so, nimajo skoro nobenih izkušenj v gospodarstvu, kmetiska hrana jim je preslaba. Vsi grede rajše v tovarne in v mesta. Zato pa tudi najdemo v vsakem mestu nebroj slovenskih poslov in delavcev, ki so veliko bolj z malim zadovoljni, veliko bolj zmerni, ponižni in skromni, kot njih nemški tovariši. Verni in z najboljšimi nameni grede s kmetov v mesta in tovarne. Neznani jim je svet, nepoznana jim je izobrazba in omika, brez orožja so zoper lepo doneče besede. Pridejo v slabe družbe, dajo se pregovoriti od raznih agitatorjev in pristopijo k raznim, slovenskemu rodu nasprotnim društvom. Za te delavce se je dosedaj še prav malo storilo. Prepustili smo jih do najnovejšega časa svoji usodi, ker je manikalo voditeljev, ki bi jih družili, ki bi bili skrbeli za njih gnotni in duševni blagor. Šele pred dvema leti je praznovalo prvo slovensko delavsko društvo svojo desetletnico pri Fari, druga pa so sadovi dvajsetega stoletja. Vendar bodočnost imajo le mlajša od teh: v Celovcu, Podlubelju, Bistrici in Mižici, ker na Prevaljah ni več prostora za delavce, oni iz Leč pa so preveč oddaljeni. Za ustanovitev in vodstvo mlajših imajo pa največ zaslug gospodje Jan. Arnuš, dr. Lamb. Ehrlich, Ferlič in prerano umrli kaplan Lakner. Pa

delo je pri teh društvih zelo naporno; vedno sam govoriti, socialne kurze sam prirejati, učne tečaje sam imeti, drugim preskrbljevati govore ni malenkost, če se pomisli, da ima vsak še nebroj drugega dela. Nasprotnikov pa je nepregledna vrsta, odkritih kot zahrbtnih.

O narodni slovenski trgovini, obrti in veleobrbi pa se skoraj ne upam govoriti. Vse, kar imamo, služi le krajevnim potrebam. Naši mali trgovci kupujejo pri nemških velikih, rokodelci si nabavljajo svoje blago pri Nemcih. Njih zaslugek je komaj tolik, da izhajajo s svojimi družinami. Je sicer nekaj večjih trgovcev v Celovcu našega rodu, pa ljudstvo jih ne pozna. Slovenci jih le slabo podpirajo, nihče se ne drži gesla: »Svoji k svojim!« O kakem ožjem stiku med posameznimi slovenskimi trgovci ali obrtniki ni niti govora. Vsi so ali v nemški organizaciji brez vsakega zastopnika, ali pa so nezdruženi. Stanovske zavesti manjka. Še slabši smo v veleobrbi, v industriji. Izmed 74 tovarnov so mi samo dve slovenski znani. Rudokopa ni nobenega našega. Da, naši so bili enkrat vsi ti zakladi zemlje koroške, sedaj pa se bogati z njimi tujec.

Navzlic temu, da se našim rojakom v Korotanu tako slabo godi, še vendar grede milijon na leto za pijačo in tobak. Kmet mora imeti za posle žganja, naj stane, kar hoče, in delavci v tovarnah, v gozdih itd. ga morajo imeti. 571.140 kron dobi dežela na leto davka na žganje, 605.000 K od piva in vina. Koliko stane ta neizmerna množina opojnih pijač? Najhujši davek je slovenskim prebivalcem Korotana. V alkoholu si išče ljudstvo olajšave svojega bremena.

Tako bratje iz Hrvatske, tako mili rojaki je naše gospodarsko stališče v Korotanu. Ali moremo navdušeno klicati s pesnikom: Korošču je preteklost žalostna. Bodočnost je njegova, le bodočnost! Da, bodočnost? Ali moremo brez gospodarske svobode doseči politično in narodno? Ni li prva predpogoj drugi?

Dokler koroške Slovence ne izobrazimo, je gospodarska svoboda nemogoča, izključena pa je tudi narodna in politična. Naš rod bode propadal, dokler ni gospodarsko močan. Zato je naša sveta dolžnost, mu z združenimi močmi pomagati in ga gospodarsko dvigniti s pomočjo izobrazbe. Daleč pod seboj vidimo koroško ljudstvo v izobrazbi in omiki. Dvigniti ga k sebi, je naša dolžnost, kajti le s prosvetljenim narodom se moremo bojevati proti prosvetljenemu narodu.

Znanost in umetnost.

Ij Koncert »Zveze moravskih učiteljev«, dne 29. decembra. Da bode slavno občinstvo videlo, kako so bili slavljani in člani pri zadnjih koncertih češki pevci, ki pridejo 29. t. m. tudi v Ljubljano, podamo nekaj kritik prvih nemških listov. »Neues Münchener Tagblatt« z dne 23. aprila 1906 piše: »V sredo smo imeli priliko slišati »pevski zbor moravskih učiteljev«. Na veselem velikonočnem potovanju so se ustavili tudi v Monakovem, da nam pokažejo, kaj da znajo. Za tako namero je treba nekoliko poguma. Kajti znano je, da je Monakovo z moškimi zbori dobro preskrbljeno, bodisi že kvantitativno ali kvalitativno. Če bi torej ti pevci ne nudili nekaj posebnega, znalo bi jim iti slabo. A šlo je dobro. Teh 50 veselih pevcev z Moravske je imelo bliščeč zaslužen uspeh. Prineslo so pred vsem krasen glasoven material s seboj: sveže, čiste tenorje, krepke, doneče base. Imajo nadalje izbornega dirigenta, prof. Vacha, ki jih razumno vodi. Njihova izborna disciplina kaže se že pri nastopu; v nekako svečanem sporedu prihajajo na oder in med predavanjem stoje kot pribiti na svojih prostorih, kot da bi ne bili v dobrodušni Avstriji, marveč na kakem pruskem vežbališču izvežbani. To so vsekakor le zunanosti; ali kljub temu — izgleda lepo. Note so ti gosposdije pozabili v svojih kovččkih — pojo vse na pamet; že samo to je pri tako obširnih, deloma jako težkih programnih točkah nekaj posebnega. In ta zbor je prof. Vach tako izborno izšolal, da ga lahko stavimo za vzor, ne priča samo o njegove enerzi, temveč tudi o njegovem finem muzikalnem razumevanju. Osupnjeni smo, ko slišimo kaj on iz svojega zbora izvablja. Tu se kar blišči in iskri samih najlepših barv, vsaka pesem zase je prelepa »glasbena slika«. Vse je ritmično interesantno, privlačno, vse izborno niansirano in pri vsem tem poje gospoda brez hibe sigurno in čisto. Pojo večinoma v češkem jeziku, ki se posebno skladbami prilaga.«

Kritik dunajskega lista »Neues Wiener Tagblatt« z dne 17. aprila 1906 piše: »Pevsko društvo moravskih učiteljev«, ki nam je izza decembra v najlepšem spominu, priredilo je velikonočni ponedeljek v veliki dvorani glasbenega društva koncert, ki je bil jako dobro obiskan. Petdeseterica izborno izšolanih pevcev, resnično lepih glasov, očaralo nas je pred vsem s svojimi narodnimi pesmimi. Toda tudi v umetni pesmi se pokažejo mojstre, njihov nastavek in čistost tona priča o spretnosti, ki je vse pozornosti vredna. Niso to potujoči pevci, ki romajo za bliščečim dobičkom; s svojimi plemenitimi namerami bodo tudi preko slovanskih mej dosegli zaslužen priznanje. Njihova domena je vsekakor narodna pesem, to se je pokazalo tudi včeraj, dasi je njihov bogati program obsegal tudi dela tujih skladateljev. Profesor Vach je brez dvoma izboren dirigent, ki bo svoje pevce vodil od vspeha do vspeha.

»Dom in Svet« ima v 12. številki letošnjega leta naslednjo vsebino: Pod svobodnim solncem. Povest davnih dedov. Spisal Fr. S. Finžgar. Druga knjiga. Konec. — O

mladost srebrnooka. Zložil Griša. — Jeseni. Zložil Anton Medved. — Prebivalstvo Evrope v XIX. stoletju. Sestavil Vinko Šarabon. Konec. — Romanca o zadnji pesmi. Zložil Silvin Sardenko. — Rekrutova. Zložil Silvin Sardenko. — Dr. Matija Prelog. Življenjepisa in kult.-zgod. črtica. Spisal dr. Karol Verstovšek. Konec. — Cvete reseda, dehti jasmin. Sličica. Spisala Lea Fatur. — Grob in zibel. Zložil Anton Medved. — Jutranja. Zložil Silvin Sardenko. — Kako je v naši pisavi s tujkami? Spisal A. Breznik. — Sonet. Zložil Anton Medved. — Odkod ste bolesti. Zložil G. Koritnik. — Tesna metamorfoza narodov na našem jugu. Spisal dr. Niko Zupančič. — Književnost. — Tujke v ameriški slovenščini. Nabral Ivan Mulaček. — To in ono. — Šah. Priraja A. Uršič. — Slike. Sv. Cecilija. St. Maderna (Rim, S. Cecilija). — Odmor jetnikov na poti v Sibirijo. Valerij Ivanovič Jakobi. — Računanje v ruski šoli. Nikolaj Petrovič Bogdanovič-Bielski. — Ljutomer. — Majolika iz leta 1863. — Preganjavec. I. Leconte du Nouy. — Sv. Andrej. Al. Repič. — Beljak pozimi. Fot. P. Metod Schneditz. — Na zamrznjenem Osojskem jezeru. Fotografiral P. Metod Schneditz. — Slikar Wolf. — Matej Langus. — Ostrovica na Koroškem. — Japonske frizure.

* »Sakuntala.« Dobili smo naslednje vabilo na naročbo: Vsi večji in manjši kulturni narodi imajo znano indsko gledališčno igro »Sakuntala« prevedeno na svoj jezik, imajo jo Rusi, Poljaki, Čehi in Hrvati; na slovenski jezik sem jo prevedel jaz. Pregledala sta moj prevod dva slovenska pisatelja, eden v Ljubljani in eden na Dunaju in tupatam predrugačila moje besedilo. Slavni jezuit Baumgartner se je v svoji priznani »Zgodovini svetovnega slovstva« o tej igri izrazil takole: »Tako se dviguje »Sakuntala« od najnežnejše ljubezenske idile do visocin čudovitega heroizma in — po indskem naziranju — do božanstva, v katerem se zedinata slast in bolest ljubezni... Pri nobenem drugem poganskem pesniku ne nahajamo tako globokega in pretresljivega naziranja o dostojanstvu in svetosti zakona, kakor ga blaga »Sakuntala« stavlja pred oči nekoliko lahkomišelnemu in ponosnemu samodrčcu... Carobnost najlepše in najbogatejše prirode obdaja to cvetočo in eterično deključino podobo, ki konečno ko materina slika stopi v neposredno obličje Brahmovo.« Knjiga se bo tiskala v Mariboru v Cirilovi tiskarni v spomin na dejstvo, da so mene šeststoletca mariborske gimnazije 1863. leta spisi mojega nepozabnega učitelja, Davorina Trstenjaka, privedli do ukrepa, da sem se posvetil orientalistiki. Obračam se v prvi vrsti do mladine na srednjih in visokih šolah, ki je tudi v Janježevci dobi bila glavna podpora slovenskemu leposlovju; obračam pa se tudi do čitalnic in bralnih društev, do učiteljskih društev, ter do vseh omikancev, katerim je v narodnem oziru do tega, da se pokaže tudi drugim narodom, kaj se napiše v slovenskem jeziku. Prevod stane 1 krono in čisti donesek bi bil namenjen dijaški kuhinji v Mariboru. Slavna uredništva slovenskih časnikov prosim vlijudno, naj blagohotno natisnejo to vabilo na naročbo. Naročniki se naj oglašje v teku decembra, da razvidim iz njih števila, jeli morem dati igro v tisk v začetku novega leta ali ne. Gradec, dne 25. listopada 1907. Dr. K. Glaser, Zinzendorferstrasse št. 1.

Izpred sodišča.

Skesani tat. V noči na 15. julija t. l. je bila Francetu Nakerstu v lhanu iz zaklenjene sobe vzeta obleka in klobuk. Nakerst je takoj drugo jutro tatvino orožnikom naznanil, prihodnjo noč je pa tat ukradene reči nazaj prinesel, in jih položil na pred hišo stoječa drva. Kot storilca so takoj sumničili že 4krat zaradi tatvine kaznovanega Andreja Kovača, delavca, kateremu so bile domače hišne razmere dokaj znane, kajti Nakerstova umrla mati je bila obdolženčeva teta. Kovač taji mu podtikano tatvino, a priča Janez Mihelčič ga je tisto jutro videl, da je imel na roki obešeno ukradeno obleko. Za kazen so mu naložili pol leta težke ječe.

Vest jo je pekla. Marija Boštjančič, dekla pri Tratniku v Ljubljani, sama pr-znava, da je domači sodekl Alojziji Kanduč vzela denarnico s 13 K gotovine. Ko se je o tatvini zvedlo, je denarnico vrgla v kanal, papirnati d. setkronski bankovec je pa v papir zavila in ga spustila v sranjšče. Obdolženka pravi, da ne ve, kaj je k temu ravnanju zmotilo. Sedela bo dva meseca v težki ječi.

Zaradi ljubosumnosti. V Planinčevi gostilni v Rožni dolini razpovarjal se je Andrej Kunaver z nekim dekleto. To pa ni bilo Francetu Erzenu, knjigovezu na Glincah vseč, napadel je Kunaverja in mu izpodbil noge. Ko je pa Eržen jel posegati v žep po nož, poklical je Kunaver navzočega Antona Polaja na pomoč. Temu se je sicer posrečilo pretepača razdvojiti, a zdajci se je Eržen lotil Polaja in ga z nekim kameonom na glavi teško poškodoval. Sedel bo Eržen zato pol leta v težki ječi.

Zilca ji ni dala mlru. Marija Rosen-virt, tovarniškega vodje žena v Verdu, je imela zaradi nepoštenosti že štirikrat posla s sodiščem, ali vselej se je znala spretno zmotati iz teh neprilic, končno se je pa le

Podružnica v Spljetu.

Delniška glavnica:
K 2.000.000.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani, Stritarjeve ulice šte. 2

priporoča promese na kreditne srečke . . . à K 18.—, žreb. 2. jan., glavni dobiček K 300.000
 " " srečke reg. Donave à K 10.—, " 2. jan., " " K 140.000
 " " zem. kredit. srečke à K 5-50 " 7. jan., " " K 100.000
Vse tri promese skupaj samo 32 kron.
 Obrestuje vloge na knjižice in na tekoči račun od dne vloge do dne vzdiga po 4 1/2%,
 vloge na tekoči račun proti 30dnevni odpovedi po 5%.

Podružnica v Celovcu.

Rezervni fond:
K 200.000.

vjela. Marija Rosenvirt je zahajala v hišo Jakoba Žitko na Verdu, hišne razmere so ji bile dobro znane, in to priliko je porabila, da je iz zaklenjene omare izmaknila 20 K. Ko je bila tatvina orožnikom naznanjena, je drugi dan najprej pred hišo položila ukradeni desetak. Dve priči so jo vidile isto popoldne okoli gnojšča hoditi. Obdolženka neče ničesar o tem vediti. Za kazen je dobila 1 mesec težke ječe.

Čudni nazori o molitvi. Jože Gantar, samski, mizar na Rakeku, se je mudil v kuhinji Gobrenjeve gostilne in pričel Boga in angelje preklinjati. Gantar pravi, da so ga ženske dražile, da ne zna moliti ter je zaradi tega jel kleti, in pa ker je bil pijan. Priče so pa pravile, da takrat pijanosti ni bilo opaziti na njem. Ko je bil po orožnikih aretovan, jih je med potjo psoval, in mimo idoče nagovarjal, da naj orožnike pretepejo. Tudi v tem slučaju se je zagovarjal s pijanostjo. Obsodili so ga na dva meseca ječe.

Nevarni tat. Meseca septembra in oktobra t. l. je bilo izvršenih več tatvin v Dravljah. Naravno je, da se je sum takoj obrnil na dminarja Janeza Zalca, kateri je bil že sedemkrat zaradi tatvine kaznovan, in je ravno tisti čas tam bival. A le v dveh slučajih se mu je moglo to dokazati in sicer pri Janezu Kogovščaku, kjer je iz zaklenjene sobe vzel moško obleko, pri Janezu Škandru je pa vzel dve steklenici piva, katere je skrnil v hlev in nekaj cigaret. Sedel bo zato pol leta v težki ječi.

S kolom ga je udaril. Dne 12. oktobra t. l. zvečer je šlo več fantov iz neke gostilne iz Šmartna proti Uratom. Med potjo je prišlo do besedovanja, iz tega je nastal resni prepri in konečno se je vnel prepri, pri katerem je bil poškodovan Martin Sirk na levi temnici in na levi goleni. Franc Prelogar, delavec v Uratah, sam priznava, da je Sirk s kolom udaril, pa tudi Antona Mozolja je mahnil pod noge, ne da bi ga bil poškodoval. Obsojen je bil na pol leta težke ječe.

Izpod poštnega pečata.

(Iz poštinih krogov.)

Nekoliko utrinkov iz poštinih krogov. Naši birokrati, kateri se še vedno ponašajo s svojo kitajsko kito, se strogo drže starih srednjeveških predpisov in s tem oškodujejo in šikanirajo podrejeni jim osobje kjerkoli le morejo. Kako upravičeno je upravljanje po predpisih, je iz sledečih predpisov razvidno. Če uradnik pri vplačani nakaznici pregleda, da je stranka prilepila premalo znamko, — mora dotični uradnik doplačati znamko in potem pa še kazni 10 vinarjev. Ako pozabi pritisniti ročni pečat na nakaznici, 10 vinarjev, ako pa pregleda in ne pritisne datum pečata, mora plačati celo 1 krono kazni. Mesečni račun se mora najpozneje do 3. prihodnjega meseca predložiti. Prve dni je navadno pri vsakem poštnem uradu več dela in če poštar ne more v tem roku računa predložiti — ker je preobložen z drugim delom — naloži se mu takoj kazni 5 kron.

Naj se poštni ravnateljstvu še tako dokaže in prošnjo za pomnožitev osobja podpre z avtentičnimi listinami — ima to vedno gluha ušesa in ravno tako ministrstvo. — Če pa kak urad ali uslužbenec v tej mrzlični naglosti kako stvar pregleda, postopa se proti njemu z vso mogočo strogostjo in brezobzornostjo.

Pri izvrševanju dela imajo vsi enake predpise — in se ti predpisi strogo izvajajo — proti državnim uradnikom — kakor poštarjem in oficijantom, a plače državnih poštinih uradnikov niso odgovornemu in važnemu delu primerne — poštarjev in oficijantov — so pa uprav škandalozne — ker ti dobivajo komaj polovico in še manje plače kakor prvi — kateri imajo še druge udobnosti.

Enako delo, enaka plača, enake pravice, to zahtevamo — in noben pameten človek nam ne more zameriti, če se poslužimo skrajnega in edinega sredstva — da delamo po staroveških, sedanjim razmeram neprikladnih predpisih.

Ta odpor ne velja slavnemu občinstvu, ampak našim birokratom, kateri hladnokrvno uničijo na tisoče svojih podložnih, da le oni dosežejo boljšo plačo in kako odlikovanje.

Proti brutalni sili brutalni odpor!
 Od naših poslancev pa pričakujemo hitre pomoči, da nimajo škode nedolžne žrtve, posebno pa ne slavno občinstvo, katero pošto samo vzdržuje.

O pasivnem odporu poštinih uslužbencev dohaja jako malo poročil. Izvrševalni odbor naznanja, da gibanje napreduje. O koncu gibanja ni govora. V Pragi so se oficijanti in

sluge pridružili gibanju. V Trstu so tudi poštini uslužbenci pričeli delati službo po predpisih. Na Dunaju je bil v soboto zvečer šhod. Ekspedijenti dunajske poštne centrale so se pridružili gibanju. V Brucku ob Muri je bilo baje iz službe suspendiranih zaradi odpora več uslužbencev. Vsekakor je gotovo, da gibanje napreduje, a to prikrijava vladi prijazni časopisi.

Če bi vlada hotela ugoditi zahtevam poštinih uslužbencev, bi rabila tri milijone kron. Trgovsko ministrstvo stoji pa na stališču, da takega izdatka ne more dovoliti brez parlamenta.

Dobiti se mora pot, da se izpolnijo upraviče zahteve poštinih uslužbencev.

Darovi.

Za »Naš dom« na Dunaju so darovali: g. Klemenčič Mihael star. 10 K; g. Klemenčič Mihael ml. 6 K; gđna. Marija Robida 3 K; g. Henrik Gobec 2 K; gđna. Neža Hribar 2 K; č. g. Rebol, g. Ignacij Kegel po 1 K; gđne. Lenček Marija, Prah Ivanka, Prah Ana, Fras Ana in gospa Neža Komšak po 1 K in gospa Neža Pengov 2 K; gosp. Ivan Cotman 4 K; gđna. Frančiška Završan pa je nabrala v veliki družbi 10 K 50 h, med temi dar g. Janez Štercin 5 K. V nabiralnikih se je nabralo 65 K 60 h. Sedaj je naloženih na obresti skupaj 305 K. Najiskrenejša hvala vsem rojakom, ki bodo omogočili, da bomo imeli kmalu svojo streho na Dunaju. Ostanite požrtvovalni i v bodoče! — Odbor »Straže«.



Popolna oprema za novorojence, otroško perilo za vsako starost v zalogi
 priporoča znana trgovina perila
C. J. Hamann, Ljubljana.

Perilo 1. istnega izdelka.
 1870 ustanovljeno 1870.

Ravnokar je izšel

priljubljeni in koristni

KOLENDAR

za 2799 10-2

kmetovalca

1908

Uredil dež nadzornik J. Legvart. III. zelo popolnejši letnik z vsebino:
 Kratak opis umne živinoreje; zlata pravila o živinoreji, krmljenje goveje živine in prašičev.

Razno perotinarstvo, mlekarstvo, preiskovanje mleka, bolezni mleka. Obdelovanje travnikov, naprava in osuševanje travnikov, umetna in naravna gnojila. Sadjereja, naprava sadovnjaka.

Vinoreja, priprava dobrega vina. Kmetiški zakoni Hmeljarstvo. Merjenje lesa, prerač. v kile, orale in hektarje. Kalendar, sejmi in še mnogo drugega.

Večan je letos v posebno močno platno.
 Cena s pošto K 1-80

Naroča se pri

Ivanu Bonaču v Ljubljani.

Vsled prihranitve dragega povzjetja se naj znesek naprej določijo.
 Noben vesten gospodar naj ne bo brez tega potrebnega koledarja.

J. Grobelnik v Ljubljani

prodaja vse manufakturno blago

od ponedeljka 2. decembra do Božiča
 po iznenadno znižanih cenah.

Kdor še ni nakupil zimskih potrebščin, dobi posebno sukno za moška oblačila in damsko blago zadnje novosti, Radi prevellke zaloge po brezkonkurenčnih cenah.

Po resnično priložnostnih cenah priporočam tudi praktična božična darila, kakor preproge, zagrinjala, garniture, angleške plede, krasne šerpe in rute, odeje volnene in štepane, belo blago (platno, Schrollovi šifoni). Namizno perilo in robci.

Nihče naj ne zamudi res ugodne prilike!

Sprejme se na

2815 1-1

2764 3

H R A N O

majhen otrok (eventuelno tudi dojenček) na Predovičevem selu št. 9. II. nad. vrata št. 10 pri Ljubljani.

Proda se hiša

z enim stanovanjem, zraven klet in prostora vrt, njiva in nekaj gozda v Dolškem pod Ljubljano.

Natančneje se izve pri Ferd. Vodetu v Komendi.

2692

Več vagonov

Berite!!

Prodajam hišo z gostilno in vrtom na lepem prostoru v ljubljanskem predmestju v bližini dveh tovarn, jako pripravna tudi za trgovino.

Kupna cena okoli 12.000 kron, polovica ostane lahko vknjižena.
 Ponudbe na upravništvo »Slovenca«.

različnega fižola in lepih namiznih jabolk

se dobi pri Franju Cerar v Stobu, pošta Domžale. Za dobro blago se jamči, cene primerne, postrežba točna. Jabolka se pošiljajo tudi v poštinih pošiljatkah od 5 kg višje.

Božična priložnostna prodaja

Izredno znižane cene!

Nad 1000 komadov na novo došlih **ovratnikov** za dame, gospode, deklice in dečke 2751 12-6 od 3 gld. višje.

Najbogatejša zaloga najfinejših damskih paletotov, zimskih ranglansov, stisnjenih in gladkih sielpeluche-jopic in kožuhov. koljerov. —

Največja izbira najfinejših oblek za gospode, zimskih sukenj, double paletotov, kožuhov. sako od 10 gld. višje, kožuhov za mesto in potovanje. — **Krasna božična darila!**

Angleško skladišče oblek, O. Bernatovič Ljubljana, Mestni trg 5.



Podružnice:
 Praga s menjalnicami: Or. ban 35, Mala strana, Most. ulice 17, Budna, Brno, Opatka Lipa, Opatka Kamalica, Brzovskij Kumborg, Wölling, Novi Jilja, Pilsen, Svltava in Liberec.

Menjalnica na Dunaju:

I. Wollzeile 10, II. Taborsstrasse 4, III. Ungergasse 77 (regal Remwaga), III. Löwengasse 27, IV. Wiedner Hauptstrasse 12, V. Schönbrunnerstrasse 88 a, VI. Gumpendorferstr. 22, VII. Alservorstadtstrasse 15, VIII. Lerchenfelderstrasse 152, IX. Alservorstadt 52, X. Alservorstadt 52, XIX. Döblinger Hauptstr. 55.

Menjalnična delniška družba 45 150-153

„MERCUR“

Dunaj, I. Wollzeile 10.

Akt. kapital K 20.000.000. Reser. zaklad K 8.500.000

Najkulantnejši

nakup in prodaja

vseh vrst rent, državnih papirjev, akcij, prioritet, sestavnih, srečk, devis, valut in denarja.

Zamenjava in eskomptiranje

lažrebanih sestavnih in obligacij, srečk in kuponov.